

Jaarverslag 2010

De toekomst tegemoet

I	Woord van de Voorzitter van de Raad van Toezicht	3
II	Samenvatting	5
1.	Het werk van IICD	10
1.1	Missie en visie	10
1.2	De toegevoegde waarde van ICT voor ontwikkeling	11
1.3	Aanpak	12
1.4	Trends in 2010	14
1.5	Strategie en doelstellingen in 2010	16
2.	Resultaten	18
2.1	Overzicht	18
2.2	ICT voor onderwijs	24
2.3	ICT voor goed bestuur (governance)	27
2.4	ICT voor gezondheid	30
2.5	ICT voor levensonderhoud, ondernemerschap en het milieu	33
3.	Organisatie	37
3.1	Organisatorische ontwikkelingen	37
3.2	Human resources	39
3.3	Kwaliteit en sociaal verantwoord ondernemen	40
3.4	Partners	41
3.5	Zichtbaarheid	44
4.	Corporate governance	46
4.1	Raad van Toezicht en Internationale Adviesraad	46
4.2	Risicomanagement	48
5.	Financiën	49
5.1	Financieel kader	49
5.2	Accountantsverklaring	50
5.3	Balans en Staat van Baten en Lasten 2010	52
5.4	Fondsenwerving	54
6.	Vooruitzichten voor 2011	55
	Bijlagen	56
I	Kerncijfers van 2010	56
II	Overzicht van projecten	57

Woord van de Voorzitter van de Raad van Toezicht

Innovatie speelt een centrale rol in de werkzaamheden van IICD. De toepassing van informatie- en communicatietechnologieën (ICT) brengt veranderingen teweeg in mensen, processen en organisaties. Deze veranderingen brengen nieuwe mogelijkheden met zich mee, met nieuwe manieren waarop mensen hun eigen ontwikkeling en die van anderen kunnen sturen. ICT kan daarom ook terecht een hulpmiddel worden genoemd voor sociale vernieuwing. Dit is het soort vernieuwing waar IICD naar streeft: blijvende, ontwikkelingsversterkende sociale verandering, in gang gezet door het gebruik van ICT.

Als ik het heb over IICD en haar doelstelling met betrekking tot het gebruik van ICT ter ondersteuning van ontwikkelingsprocessen, wordt het voornaamste streven van IICD veelal verkeerd begrepen als zijnde het introduceren van ICT in ontwikkelingslanden alleen ter wille van technische modernisering. Voor IICD echter is de introductie van nieuwe technologieën niet een einddoel; het is slechts het begin van iets nieuws.

IICD initieert processen van sociale vernieuwing. In een ontwikkelingscontext kan 'sociale vernieuwing' het best worden omschreven als het vinden van nieuwe oplossingen voor sociale problemen. Daarmee bedoel ik zoeken naar oplossingen die effectief, efficiënt en duurzaam zijn, of gewoon beter. De toegevoegde waarde van sociale vernieuwing is dat het ten goede komt aan de samenleving als geheel, in plaats van aan alleen individuele personen.

IICD blijft deel uitmaken van verscheidene vooruitstrevende inspanningen in de aanpak van sociale problemen in ontwikkelingslanden. Het werkt met deskundigen, waaronder zorgverleners, docenten en boeren, en helpt ze in de ontwikkeling van nieuwe handelingswijzen. ICT kan vaak de weg wijzen naar nieuwe mogelijkheden voor werknemers en hun organisaties om hun effectiviteit en productiviteit te vergroten. IICD-programma's hebben boeren bijvoorbeeld in staat gesteld hun afhankelijkheid van bemiddelende instanties voor prijs- en marktinformatie te verminderen. Met nieuwe communicatielijnen voor handelsmogelijkheden en prijzen bevinden boeren zich nu in een betere positie om een eerlijke prijs voor hun producten te krijgen en dus om een beter inkomen te verdienen. IICD helpt ook de jeugd op het platteland om hun carrièremogelijkheden te verbeteren door middel van ICT-training. Met hun nieuw verworven vaardigheden kunnen jonge mensen zelfs hun eigen banen creëren, zoals het opzetten van bedrijfjes voor computeronderhoud, waarmee ze ook weer banen creëren voor anderen. IICD's toepassing van ICT in de zorgsector heeft artsen in ziekenhuizen op het platteland geholpen betere diagnoses te stellen en behandelingen voor te schrijven voor de complexere medische problemen waarvoor patiënten vroeger naar grotere ziekenhuizen werden gestuurd, veelal op grote afstand. Dankzij internet kunnen zorgverleners op het platteland nu online met collega's informatie uitwisselen over patiënten. Ze voelen dat ze ondersteuning krijgen en ze leren voortdurend verder door te rade te gaan bij andere medisch specialisten.

Het initiëren van processen van sociale vernieuwing heeft zich duidelijk uitbetaald voor veel mensen in ontwikkelingslanden. Om deze voordelen nog verder te vergroten, zal IICD en het Connect4Change consortium waar het leiding aan geeft doorgaan met sociale vernieuwingen op het gebied van gezondheidszorg, onderwijs, levensonderhoud en ondernemerschap.

Een overgangsjaar

In 2010 legde IICD de strategische basis voor de activiteiten in de periode 2011-2015 en het gaf vorm aan het Connect4Change consortium. Naast IICD zitten in dit consortium vier prominente Nederlandse niet-gouvernementele organisaties (NGO's): Akvo, Cordaid, Edukans en ICCO. Text to Change – een organisatie die applicaties voor mobiele telefonie gebruikt voor de verbetering van de gezondheidszorg in ontwikkelingslanden – is een voorkeurspartner van het consortium.

Aan het begin van het jaar deed het Connect4Change consortium een aanvraag bij de Nederlandse overheid voor subsidie voor ICT-gerelateerde programma's op gebied van onderwijs, gezondheidszorg en economische ontwikkeling. De aanvraag kwam door de eerste selectieronde en IICD diende in juni namens het consortium een definitief programmavoorstel in. Hoewel de definitieve uitslag pas in november zou vallen, begon IICD alvast met de voorbereidende werkzaamheden om er zeker van te zijn dat het gereed zou zijn om de volgende stappen te nemen. Dit betekende bijvoorbeeld een organisato-

rische herstructurering en het nader vaststellen van taken en benodigde competenties. Alle personeelsleden droegen een steentje bij en eind 2010 was de organisatie klaar voor de nieuwe werkzaamheden die de nieuwe strategische plan periode met zich mee zou brengen. De Raad van Toezicht en de Internationale Adviesraad droegen bij aan dit plan en verbeterden de governance om de verantwoording en transparantie nog verder te vergroten.

Vorbereiden op de nieuwe planningsperiode betekende ook dat er keuzes gemaakt moesten worden. IICD besloot te stoppen met de reeds beperkte activiteiten in de governance sector om zich verder te kunnen concentreren op sectoren waarin het de meeste sporen heeft verdiend. IICD rondde ook de activiteiten in Ecuador af.

De toekomst tegemoet

Eind 2010 ondersteunde IICD 111 projecten, 14 leveragingprogramma's en 8 processen voor beleidsvorming, waarbij het haar lokale partners adviseerde over de beste manier om hun meest succesvolle ICT-initiatieven te repliceren voor maximale impact. Wij kunnen met trots zeggen dat 830.000 mensen rechtstreeks profiteerden van de ICT-activiteiten die wij ondersteunen en 6,1 miljoen mensen profiteerden indirect.

Wij hebben er vertrouwen in dat de impact van ons werk en de acties en invloed van onze partners het volgende decennium nog verder zullen groeien, waarbij wij hopen een verschil te kunnen maken in de levens van 10 miljoen mensen met lage inkomens in Afrika en Latijns-Amerika. Dit is de belangrijkste motivatie achter de oprichting van het Connect4Change consortium.

Leren van ervaringen

E-health, e-learning, e-agriculture en e-governance zijn enkele sectoren waarin IICD voortdurend ervaringen opdoet en deelt, zowel intern als extern. Het idee is anderen te helpen om klassieke fouten te voorkomen en om replicatie van goede praktijken te stimuleren. Ter ondersteuning van dit leerproces vertrouwt IICD op landelijke ICT voor ontwikkelingsnetwerken. Deze spelen een cruciale rol in het vergroten van het publieke besef van de voordelen van ICT en bij het lobbyen van overheden om ICT op de politieke agenda te zetten.

Mensen, ICT en ontwikkeling

ICT en ontwikkeling vormen slechts twee-derde deel van de succesformule van IICD. Zonder mensen kan er geen ontwikkeling plaatsvinden. Daarom spreek ik hier, namens de Raad van Toezicht, mijn welgemeende dank uit aan alle mensen die de visie van IICD in 2010 deelden en die ons geholpen hebben deze visie waar te maken; aan onze uitvoerende en ondersteunende partners over de gehele wereld en het toegewijde team van IICD-personeel in Den Haag.

Jozias van Aartsen

Voorzitter van de Raad van Toezicht

Samenvatting

Het *International Institute for Communication and Development* (IICD) is een stichting zonder winstoogmerk die gespecialiseerd is in het gebruik van informatie en communicatietechnologie als hulpmiddel voor en aandrijver van ontwikkeling. IICD werd in 1996 opgericht door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De visie van IICD is mensen in Afrika en Latijns-Amerika met elkaar verbinden om ze de kans te geven te profiteren van informatie om zo hun eigen toekomst en die van de samenleving vorm te geven.

Onze missie is om 10 miljoen mensen met een laag inkomen in Afrika en Latijns-Amerika te helpen toegang te krijgen tot en gebruik te maken van ICT, waarmee mogelijkheden worden gecreëerd op het gebied van levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, goed bestuur, gezondheidszorg en het milieu. Het uiteindelijke doel is mensen in staat te stellen hun inkomen en kwaliteit van leven te verbeteren.

Samen met lokale partners zorgen wij voor praktische en duurzame oplossingen waarbij we gebruik maken van zowel de moderne media (computers en mobiele telefoons) als de traditionele media (prikborden, radio en televisie). Onze werkzaamheden richten zich op aanhoudende problemen met betrekking tot levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, gezondheidszorg, goed bestuur en het milieu. Daarnaast helpen wij ontwikkelingslanden bij het formuleren van ICT-strategieën op landelijk en sectorniveau, waarbij rekening wordt gehouden met de culturele uniciteit van elke samenleving en natie.

Voor een optimaal effect werken we nauw samen met uitvoerende en ondersteunende partners uit de publieke, private en non-profitsectoren.

In 2010 ondersteunden wij ontwikkelingsprojecten en –programma's op gebied van ICT in Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Malawi, Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia.

Resultaten van ons werk

Onafhankelijkheid bevorderen

Eind 2010 ondersteunde IICD 8 beleids- en 14 leveragingprogramma's en 111 projecten in het veld. Tien projecten, die minder dan 10 procent van ons totaal portfolio vertegenwoordigen, stopten in 2010 als gevolg van onvoldoende belangstelling of vooruitgang. Bijna 60 procent van de projecten die IICD sinds de oprichting 14 jaar geleden ondersteunde, draait nu onafhankelijk. Dat betekent dat zij ICT-activiteiten kunnen gebruiken, behouden en verder ontwikkelen als onderdeel van hun eigen algemene institutionele ontwikkeling zonder verdere financiële steun van IICD. Dit succespercentage ligt heel hoog in vergelijking met internationale referentiepunten voor ICT-projecten, zowel in ontwikkelings- als in ontwikkelde landen.¹

Eindgebruikers en begunstigden bereiken

In 2010 werden 830.000 eindgebruikers en 6,1 miljoen begunstigden bereikt door activiteiten in landen die door IICD werden ondersteund. 'Eindgebruikers' zijn mensen die rechtstreeks gebruik maken van of bijdragen aan de informatie- en communicatiediensten geïnitieerd door IICD-projecten. Eindgebruikers hebben toegang tot deze diensten, bijvoorbeeld in een buurthuis, een informatiecentrum dat wordt gerund door een landbouwcoöperatie, een school, een ziekenhuis of een lokaal overheidskantoor. "Begunstigden" vertegenwoordigen een grotere groep mensen die indirect profiteren van activiteiten die door IICD worden ondersteund, bijvoorbeeld door gebruik te maken van informatie van een radio-uitzending of door een bezoek te brengen aan een website die is gemaakt door een partnerorganisatie. De meerderheid van onze eindgebruikers en begunstigden woont in rurale gebieden en bestaat uit huishoudens met een laag inkomen en een laag opleidingsniveau. Dit weerspiegelt het weloverwogen beleid van IICD om de helpende hand te bieden aan mensen die daar de meeste behoefte aan hebben, met de nadruk op vrouwen en jonge mensen.

¹ Studies uitgevoerd door Richard Heeks (2010) tonen succes cijfers van ongeveer 35 procent voor ICT projecten.

Vernieuwing stimuleren

De meeste ontwikkelingslanden hebben te kampen met een beperkte IT-infrastructuur, weinig aansluitingen en niet toereikende stroomtoevoer. IICD is daarom voortdurend op zoek naar vernieuwende manieren om mensen met elkaar in contact te brengen en nieuwe mogelijkheden te creëren. In 2010 ondersteunde IICD partnerorganisaties met het vaststellen en uitvoeren van geschikte ICT-oplossingen die beantwoorden aan de behoeften van eindgebruikers. Deze varieerden van serveroplossingen om gegevensuitwisseling in omgevingen met lage bandbreedte mogelijk te maken tot het exploiteren van de nieuw beschikbare mobiele verbindingdiensten, onder andere. IICD heeft ook het gebruik onderzocht van laptops en PDA's voor het verzamelen van veldgegevens voor gezondheids- en landbouwdoeleinden en voor data opslag faciliteiten, filesharing en synchronisatie. Dit laatste werd geïnitieerd op nadrukkelijk verzoek van onze lokale partners in de onderwijssector. Verder ontwikkelde IICD, samen met lokale en technische partners, verschillende mobiele toepassingen voor informatiedisseminatie, waarmee de weg naar de toekomst wordt opengelegd..

Beantwoorden aan de trainingsbehoeften van onze partners

Om de organisatorische en technische capaciteiten van onze partners en eindgebruikers te vergroten, voorzagen IICD en de lokale trainingspartners in 2010 in tien technische updateseminars en 35 on-the-job trainingssessies. Tijdens deze evenementen, met de focus op veranderingsmanagement en verschillende aspecten van leidinggevende en technologische capaciteiten, werden in totaal 1800 deelnemers getraind.

Partnerorganisaties versterkten verder hun capaciteiten door deelname aan ICT for Development (ICT4D) netwerken en door monitoring en evaluatie (M&E) activiteiten. Aan het eind van het jaar waren er middels het online IICD M&E-systeem 29.000 vragenlijsten ingediend. Input van de vragenlijsten werd geanalyseerd en teruggekoppeld in discussies om zowel de impact van de projecten als de tevredenheid van gebruikers op de lange termijn te verbeteren. Dergelijke discussies werden gehouden in elf focusgroep-bijeenkomsten met projectteams en 17 focusgroepbijeenkomsten met de gebruikers van de projecten.

De rol van de nationale ICT4D-netwerken

Het nationale ICT4D-netwerk in elk van de focuslanden van IICD draagt enorm bij aan de duurzaamheid van ICT voor ontwikkeling door publieke voorlichting, belangenbehartiging en het faciliteren van nationale kennisuitwisselingsactiviteiten. In 2010 organiseerden zij in totaal 140 evenementen voor hun leden. Deze netwerken worden langzaam maar zeker steeds groter. Ze tellen nu meer dan 260 organisatieleden en meer dan 2000 individuele leden.

Vanaf 2010 beëindigde IICD haar steun aan het ICT4D kennisnetwerk in Jamaica. Een evaluatiebezoek aan onze partners aldaar liet zien dat veel van de ICT-initiatieven die werden ontwikkeld met steun van IICD nu goed lopen en onafhankelijk verdergaan.

Leveraging: groeien door nieuwe partnerschappen

De ervaringen van IICD en die van haar partners verschaffen een basis aan proactieve lokale participatie in het formuleren en implementeren van grootschalige ICT leveragingprogramma's. In 2010 was IICD betrokken bij 14 van dergelijke leveragingprogramma's en 8 processen op het gebied van beleidsvorming.

Het doel is om ICT-successen op een verantwoorde manier te kopiëren en om ze op landelijk niveau uit te breiden. Op verzoek van de ontwikkelingspartners of overheidsagentschappen, en met hun ondersteuning, assisteren IICD en partners bij het formuleren van ICT-strategieën voor levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs en gezondheidszorg. Waar mogelijk assisteren wij ook bij het implementeren van de daaruit voortvloeiende ICT-sectorprogramma's. Voorbeelden zijn onder meer het ICT for youth skills programme ontwikkeld met het Ministerie van Jeugd in Zambia, het Community Information Centre Initiative ontwikkeld met het Ministerie van Informatie in Ghana, en het Agriculture Information System geïmplementeerd met de departementale overheid van Santa Cruz in Bolivia.

Van kennisuitwisseling tot leren

Een belangrijk onderdeel van de IICD benadering van kennisuitwisseling en leren betreft het geven van lessen over hoe ICT moet worden toegepast voor de ontwikkeling van specifieke sectoren. De basis voor deze lessen is empirisch bewijsmateriaal, in het praktijkveld verzameld. Dit wordt vervolgens geanalyseerd en intern in IICD, lokaal met onze partners en internationaal uitgewisseld. Deze lessen leveren belangrijke punten op voor het verbeteren van huidige en toekomstige ICT4D-praktijken voor de bredere ontwikkelingswerk gemeenschap, onze partners en onszelf.

Internationale kennisuitwisseling

In 2010 vond internationale kennisuitwisseling plaats in de vorm van door IICD geschreven tijdschrift artikelen, lezingen op conferenties en deelname aan workshops en paneldiscussies, zoals eLearning Africa in Lusaka en ICTD2010 in Londen.

Online leidde IICD-team discussies met meer dan 7200 deelnemers in ongeveer 120 IICD-communities in het Dgroups-platform.

In 2010 ging het vernieuwde iConnect Online platform van IICD live. Dit platform is sinds 2001 in gebruik, maar werd in een nieuw jasje gestoken en draait nu op de meest recente Web 2.0 tools. Het doel ervan is de communicatie over ICT tussen landen te stimuleren voor ontwikkelingsdoeleinden, met name onder gebruikers in het zuiden.

Kennisuitwisseling in de ontwikkelingslanden

IICD publiceerde tien Learning Briefs in 2010. Dit zijn rapporten gebaseerd op een of meer projecten in een land en sector waarin de resultaten worden beschreven en waarin lering wordt getrokken uit het gebruik van ICT voor het overwinnen van een specifiek obstakel. Learning Briefs maken gebruik van gegevens die worden verzameld middels het M&E-systeem van IICD. Zij worden alom gelezen door lokale partners en ook op verschillende online platforms worden ze regelmatig aangeklikt door de ICT4 community. Verder organiseerde IICD in 2010 twee drietalige Cross-Country Learning Events (CCLE's) over de thema's onderwijs en levensonderhoud en ondernemerschap. Op deze bijeenkomsten worden lokale partners uit verschillende landen bij elkaar gebracht. Ze werken allemaal met ICT voor hetzelfde doel of binnen een en dezelfde sector. Het doel is het uitwisselen van ervaringen en van geleerde lessen met betrekking tot ICT-programma's. Daarnaast hielden medewerkers van IICD interviews met deelnemers aan gezondheidsprojecten in Zambia over de belangrijkste lessen die men kan leren van dat programma.

Internationale kennisuitwisseling en leren

Thematic Learning Circles, bijeenkomsten waar personeelsleden ervaringen uitwisselen over een bepaald onderwerp of bepaalde sector, waren ook in 2010 erg populair. Dit betreffen driemaandelijks bijeenkomsten op het hoofdkantoor van IICD, en een online ruimte op IICD intranet. Verder werden interne seminars georganiseerd om het personeel te helpen hun technische vaardigheden te verbeteren.

Sterke partnerschappen: een sleutel tot succes

Nieuwe partnerschappen in 2010

Het onderhouden van bestaande partnerschappen en het aangaan van nieuwe allianties stonden ook in 2010 hoog op de agenda. Partners zijn van cruciaal belang voor een succesvolle implementatie van ICT voor ontwikkelingsprogramma's: zij voorzien in fondsen, expertise en materialen waardoor wij meer mensen kunnen bereiken en de impact groter wordt.

De economische crisis van 2009 was ook in 2010 nog duidelijk voelbaar. Desondanks slaagden verschillende zakelijke sponsors van IICD er in om hun steun voort te zetten. De Motorola Foundation, Inter Access (een IT serviceprovider) en NComputing (een desktop virtualisatiebedrijf) breidden hun samenwerking met IICD zelfs verder uit. Dit geldt ook voor Stichting CharITy, een stichting die is opgericht door de Nederlandse Vereniging van chief information officers (CIO). Ook PSO, CTA en Close the Gap zegden hun steun toe. IICD verwelkomde verschillende nieuwe partners, waaronder Ricoh, PWC en het internationale constructiebedrijf BAM.

Vanuit de strategie om onze financieringsbronnen te verbreden, diende IICD verschillende voorstellen in bij nationale en internationale stichtingen en hulpinstellingen.

In het veld werkte IICD nauw samen met diverse trainingsinstituten, bedrijven en consultants op het gebied van ICT en media die tal van diensten leverden aan onze projectpartners, waaronder technische ondersteuning, training en advies.

Oprichting van het Connect4Change consortium

De Nederlandse publieke sector bleef de belangrijkste geldschieter van IICD in de vorm van het Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) op het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Daarnaast werkte IICD nauw samen met een aantal vooraanstaande Nederlandse NGO's, waaronder HIVOS, Cordaid en PSO. Samen met deze partners was IICD mede-financierder van een aantal lange termijn ICT-initiatieven. Andere hoofdpartners waren Altran, Atos Origin, Inter Access en KPN.

Om ook voor de periode 2011-2015 financiering van DGIS te krijgen, richtte IICD samen met AKVO, Cordaid, Edukans en ICCO het Connect4Change consortium op. Onder aanvoering van IICD dienden wij samen met voorkeurspartner Text to Change een voorstel in voor de financiering van Connect4Change. Dit voorstel werd in november 2010 goedgekeurd. Vanaf 2011 gaat IICD aan de slag in drie nieuwe ICT-voor-ontwikkelingsprogramma's, waarbij de nadruk ligt op de sectoren onderwijs, gezondheid en economische ontwikkeling in elf landen: Bolivia, Burkina Faso, Ethiopië, Ghana, Kenia, Malawi, Mali, Peru, Tanzania, Oeganda en Zambia.

Organisatorische ontwikkelingen

Aan het eind van 2010 had IICD 34 werknemers (20 vrouwen en 14 mannen), een totaal van 32,5 fte's. Van onze 34 werknemers werkten 9 mensen parttime en 25 fulltime; het gemiddelde contract stond voor 0,92 fte. Het personeel was verdeeld over drie teams: Landenprogramma's, internationale programma's en Personeel, Financiën & Centrale Diensten.

Om het nieuwe programma voor de strategische periode 2011-2015 uit te kunnen voeren, herstructureerde IICD de organisatiestructuur en werden er nieuwe functieprofielen opgesteld. Aan het eind van het jaar waren alle personeelsleden beoordeeld en ingedeeld in nieuwe functies. Omdat we minder financiering kregen dan waar we om hadden gevraagd, was IICD genoodzaakt de contracten van sommige IICD-medewerkers te beëindigen.

Financiën

In 2010 ontving IICD iets meer dan €6 miljoen aan subsidie. Ten gevolge van de wereldwijde economische crisis had IICD minder inkomsten dan verwacht uit publieke en privé-organisaties en van niet-Nederlandse NGO's. Naast subsidie kregen wij bijdragen in natura (personeelsuren) en in de vorm van computers en andere soft- en hardware gedoneerd door privéinstellingen en door bedrijven zoals Microsoft, Inter Access, Altran, TNO, Atos Origin en KPN, en door de niet-Nederlandse NGO's Close the Gap en SPIDER.

Het is altijd het doel van IICD geweest om er voor te zorgen dat onze partners kunnen doorgroeien naar onafhankelijke duurzaamheid. Om dit te bereiken, adviseert en helpt IICD onze partners bij het verkrijgen van rechtstreekse bijdragen van derden voor hun programma's en projecten. Deze fondsen lopen niet via de boeken van IICD maar gaan direct naar de partners. De totale opbrengst in 2009/2010 was €2,4 miljoen. Dit bedrag staat zowel aan de inkomstzijde als aan de kostzijde op de jaarrekening.

In 2010 ging IICD ook over op het gebruik van de Nederlandse Rj650-norm, speciaal voor fondsenwervende organisaties, voor het afronden van de financiële verslaglegging. Dit vervangt de huidige financiële verslaglegging onder de regels van Rj640, die gelden voor non-profit organisaties.

Plannen voor 2011

IICD ziet uit naar de uitvoering van het Connect4Change-programma met partners Cordaid, Edukans, ICCO, Akvo en Text to Change. De verschuiving in de strategische focus van IICD in de komende strategische planningsperiode betekent dat er een einde komt aan onze projectondersteuning in Ecuador.

Om IICD en het werk van onze lokale partners in de toekomst gaande te houden zullen wij onze financieringsbronnen blijven verbreden. In de komende jaren zullen wij ons richten op het vergaren van meer subsidie van (privé)stichtingen. Het uiteindelijke doel is dat maximaal 50% van ons budget afkomstig is van DGIS. Wij blijven activiteiten ondersteunen die directe financiering genereren voor lokale partners, om ze te helpen hun financiële duurzaamheid te garanderen.

In het komende jaar zullen wij ons wijden aan het opnieuw formuleren van de niche van IICD. Het domein van ICT-voor-ontwikkeling is het afgelopen decennium sterk veranderd. Om onze invloed en ons bereik nog verder te vergroten, moet IICD een sterke positie innemen in de ontwikkelingssector. IICD is een belangrijke deskundige in het verankeren van ICT in ontwikkelingsprogramma's op een duurzame manier; wij worden al door andere ontwikkelingspartners gevraagd om te adviseren over de integratie van ICT in hun programma's. Wij hopen op deze erkenning voort te bouwen in 2011. IICD streeft er ook naar voorop te lopen in de verschuiving van een verkennende naar een duurzame vorm van schaalvergroting, waarbij lokale spelers worden betrokken bij partnerschappen en de weg wordt vrijgemaakt voor systematische verandering vanaf de basis.

Namens het Managementteam

Caroline Figuères

1. Het werk van IICD

1.1 Missie en visie

Het *International Institute for Communication and Development (IICD)* is een stichting zonder winstoogmerk die gespecialiseerd is in het gebruik van informatie- en communicatietechnologie als hulpmiddel voor en aandrijver van ontwikkeling. IICD werd in 1996 opgericht door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken.

De visie van IICD is mensen in Afrika en Latijns-Amerika te verbinden om ze de kans te geven te profiteren van informatie om hun eigen toekomst en die van de samenleving vorm te geven.

Onze missie is om 10 miljoen mensen met een laag inkomen in Afrika en Latijns-Amerika te helpen toegang te krijgen tot en gebruik te maken van ICT, waarmee mogelijkheden worden gecreëerd op het gebied van levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, goed bestuur, gezondheidszorg en het milieu. Het uiteindelijke doel is mensen in staat te stellen hun inkomen en kwaliteit van leven te verbeteren.

Samen met lokale partners zorgen wij voor praktische en duurzame oplossingen waarbij we gebruik maken van zowel de moderne media (computers en mobiele telefoons) als de traditionele media (prikborden, radio en televisie). Onze werkzaamheden richten zich op aanhoudende problemen die verband houden met levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, gezondheidszorg, goed bestuur en milieu. Daarnaast helpen wij ontwikkelingslanden bij het formuleren van ICT-strategieën op landelijk en sector-niveau, waarbij rekening wordt gehouden met de culturele uniciteit van elke samenleving en natie.

Voor een optimaal effect werken we nauw samen met uitvoerende en ondersteunende partners uit de publieke, private en non-profitsectoren.

In 2010 ondersteunden wij ontwikkelingsprojecten en –programma's op gebied van ICT in Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Malawi, Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia.

Onze principes

Om de kwaliteit en duurzaamheid van ons werk te waarborgen, houden wij vast aan zes leidende principes:

- **Vraag-aanbod.** Het gebruik van ICT bij ontwikkelingsactiviteiten moet voldoen aan de lokale behoeften en moet mogelijkheden bieden die werkbaar zijn in de lokale context. Duurzaamheid is een sleutelbegrip. Partners van IICD zijn van aanbod afhankelijk en maken gebruik van processen die zowel participatief als representatief zijn.
- **Lokaal eigendom.** Lokale partners zijn zelf volledig eigenaar van hun ontwikkelingsuitdagingen, zij moeten dus zelf zorgen voor de implementatie en het beheer van ICT-oplossingen. De rol van IICD in dit proces is die van katalysator, bemiddelaar en aanjager.
- **Capaciteitsontwikkeling.** Mensen moeten beschikken over de juiste basisvaardigheden om effectief gebruik te maken van ICT voor ontwikkelingsdoeleinden. Een groot deel van ons werk is daarom gewijd aan capaciteitsontwikkeling. Dit gaat verder dan het verbeteren van de ICT-vaardigheden en competenties van individuele personen, om ook te kunnen voldoen aan de behoeften van organisaties.
- **Partnerschap en betrokkenheid van meerdere belanghebbenden.** IICD heeft veel van haar successen te danken aan creatieve partnerschappen, zoals kennisallianties die mensen helpen bepaalde uitdagingen te overwinnen. De gecombineerde kracht van de publieke, private en non-profitsectoren, is van cruciaal belang voor vooruitgang in duurzame ontwikkeling. IICD streeft naar betrokkenheid van al deze sectoren, zowel lokaal als internationaal, bij het vinden van oplossingen voor ontwikkelingsproblemen.
- **Leren door te doen.** De filosofie 'leren door te doen' is waar het werk van IICD om draait en dit is een kracht waar wij alom voor worden gewaardeerd. Projecten worden uitgevoerd en gestuurd door lokale partners van IICD. Onze rol ligt op het gebied van kennisoverdracht. Projectpartners spelen ook een belangrijke rol in monitoring en evaluatie, waarbij ze hun resultaten herzien en lering trekken uit hun eigen resultaten tot dusver. Zo leren zowel lokale partners als IICD van hun ervaringen en bouwen zij aan solide basiskennis van hoe ICT het beste kan worden toegepast.
- **Gendergelijkheid.** De behoeften van vrouwen krijgen speciale aandacht om ervoor te zorgen dat ICT-oplossingen bijdragen aan gelijkheid voor beide geslachten.

1.2 De toegevoegde waarde van ICT voor ontwikkeling

Ontwikkelingshulp is meer dan het voorzien in basisbehoeften, zoals huisvesting, voedsel, water en veiligheid. Het betekent ook voorzien in hulpmiddelen en het creëren van omstandigheden waarin mensen zichzelf uit de armoede kunnen werken. Moderne informatie- en communicatietechnologie (ICT) is een krachtig hulpmiddel voor het katalyseren van ontwikkelingsmogelijkheden. Het opent nieuwe wegen voor het verbeteren van levensonderhoud en ondernemerschap, gezondheidszorg, onderwijs, goed bestuur en het milieu.

Zonder twijfel heeft moderne ICT onze wereld de afgelopen twee decennia volledig veranderd. Het is een belangrijke aandrijver van globalisatie; het heeft economische kansen gecreëerd en ontelbare mensen gesteund in hun zelfstandigheid. Toch zijn er nog veel mensen die niet kunnen profiteren van de opkomende mogelijkheden, met name in ontwikkelingslanden.

ICT kan op verschillende manieren helpen armoede te verminderen:

- Mensen in contact brengen met de informatie die zij nodig hebben om betere beslissingen te kunnen maken en om gebruik te maken van economische kansen
- Belangrijke informatie organiseren en verspreiden naar meer mensen, ook sneller en efficiënter, om gezondheidszorg te verbeteren
- Toegang verschaffen tot belangrijke kennis en hulpmiddelen om de kwaliteit en de lokale relevantie van onderwijs te verbeteren.

Mensen eerst

Mensen vormen het hart van het werk van IICD in ontwikkeling – hun behoeften, hun betrokkenheid en hun toekomst. Onze benadering is gebaseerd op het stimuleren van lokale capaciteit en expertise in ontwikkelingslanden. Wij zien ICT als een hulpmiddel dat mensen in staat stelt hun algehele levensstandaard en kwaliteit van leven te verbeteren.

IICD gebruikt ICT om diensten op gebied van onderwijs en gezondheidszorg te vergroten, economische ontwikkeling te stimuleren (met name voor landbouw) en om betrokkenheid van de burgers, goed bestuur en een beter milieu te stimuleren. Het type ontwikkeling waar wij naar op zoek zijn is idealiter een resultaat van een proces van 'sociale vernieuwing' – dat wil zeggen, ontwikkeling gedreven door acties van de mensen zelf en hun eigen inspanningen en ideeën om systematische veranderingen te realiseren. Wij zien ICT als een krachtig instrument om processen van sociale vernieuwing op gang te brengen. ICT biedt mensen toegang tot informatie en het verbindt ze waardoor ze kunnen communiceren, wat weer leidt tot beter onderbouwde beslissingen. ICT kan mensen helpen om nieuwe manieren te vinden moeilijke situaties te overwinnen en de impact van zware leefomstandigheden te verzachten.

Maar de implementatie van ICT is niet het hoofddoel van IICD; technologie is voornamelijk een link naar de voordelen die men kan behalen uit informatie en communicatie. Omdat de meeste ontwikkelingslanden beperkte of slechte verbinding hebben, zoekt IICD naar de beste manier om mensen te verbinden en om nieuwe mogelijkheden te creëren in de betrokken landen. Soms is stand-alone technologie vereist en soms een combinatie van moderne en traditionele media, zoals computers en mobiele telefoons, naast radio en televisie.

Onze focus ligt op de traditionele ontwikkelingssectoren: levensonderhoud en ondernemerschap, gezondheid, goed bestuur en het milieu. ICT dient als instrument waarmee mensen, waaronder docenten, boeren, zorgverleners, vertegenwoordigers van de lokale overheid en ambtenaren, hun competenties, algehele levensstandaard en kwaliteit van leven kunnen verbeteren.

1.3 Aanpak

IICD werkt met landenprogramma's. Hiermee ondersteunt het projecten en programma's om docenten, boeren, zorgverleners en lokale overheidsbestuurders te helpen ICT te begrijpen en succesvol toe te passen in hun eigen omgeving.

Het uitgangspunt van elk landenprogramma van IICD is een 'roundtable workshop' op landelijk en sector niveau, die altijd op verzoek van prominente belanghebbenden in het betrokken land zelf worden aangevraagd. Tijdens deze workshops, waar lokale organisaties aan meedoen, worden mogelijke activiteiten aangedragen en een beperkt aantal projectideeën geselecteerd die vervolgens in overweging worden genomen. De levenscyclus van elk project gaat van formulering naar uitvoering en uiteindelijk naar onafhankelijke voortzetting. Alle landenprogramma's ondersteunen ICT4D-activiteiten in twee of drie sectoren: levensonderhoud en ondernemerschap (voornamelijk binnen landbouw); onderwijs; gezondheid; goed bestuur en burgerparticipatie; en het milieu.

Steun van IICD wordt in verschillende vormen geboden:

- **Workshops**, om de ontwikkelingsbehoeften van partnerorganisaties en eindgebruikers te linken aan ICT-toepassingen
- **Startfondsen**, voor pilotprojecten om te laten zien hoe ICT kan bijdragen aan de doelstellingen van lokale partnerorganisaties
- **Advies**, over de keuze van passende ICT-oplossingen
- **Coaching**, om projecten in het veld te implementeren
- **Programma's voor capaciteitsontwikkeling**, om projectpartners en eindgebruikers te trainen in effectief gebruik van ICT
- **Nationale en regionale netwerken**, om platforms op te richten en de onderhouden voor kennisuitwisseling, advies en lobbyen
- **Monitoring en evaluatie**, om met name lokale partners te helpen te leren van hun ervaringen met gebruik van ICT.

Deze activiteiten vormen samen vruchtbare grond voor het creëren van lokale capaciteit waardoor mensen in ontwikkelingslanden zelfstandig ICT kunnen gebruiken om hun ontwikkelingsdoelen te gebruiken.

Leren en kenniscreatie

Een belangrijk steunpunt van de IICD benadering van ICT voor ontwikkeling is het opbouwen van een solide kennisbasis. Wij doen dit door ervaringen vast te leggen en uit te wisselen – zowel binnen IICD als onder onze lokale partners en met de internationale ontwikkelingsgemeenschap. Wij verzamelen en analyseren lessen die men in het land zelf geleerd heeft, en vervolgens passen wij deze toe in nieuwe en bestaande ICT-initiatieven voor ontwikkeling.

Door het uitwisselen van ervaringen op internationaal niveau, draagt IICD bij aan de wereldwijde kennisbasis met betrekking tot het gebruik van ICT in de ontwikkelingssector. Lokale kennisuitwisseling wordt mogelijk gemaakt door onze medewerkers op het gebied van kennisuitwisseling, die ook de landelijke ICT ondersteunen voor ontwikkelingsnetwerken in de landen die door IICD ondersteund worden. Deze mede-

werkers worden op hun beurt ondersteund door thematische netwerkkaderleden die helpen lering te trekken uit lokale lessen, interne kennisuitwisseling mogelijk te maken en die hun inzichten delen met de internationale ontwikkelingsgemeenschap. IICD onderscheidt zeven thema's in dit werk: levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, gender, goed bestuur, gezondheidszorg, innovatie en het milieu.

Sociale vernieuwing stimuleren

Innovatie speelt een belangrijke rol in de werkzaamheden van IICD. Ten eerste wordt de technologie waar wij mee werken voortdurend vernieuwd. Zo vormen zij een voortdurend groeiend reservoir van nieuwe mogelijkheden om ontwikkelingsproblemen aan te pakken. Ten tweede resulteert de introductie van nieuwe technologieën vaak tot parallelle veranderingen in mensen, processen en organisaties. ICT kan daarom ook terecht een hulpmiddel worden genoemd voor sociale vernieuwing.

IICD ziet innovatie als een eerste poging om iets nieuws te proberen en het brengt dit in de praktijk, of het nu de introductie van een nieuwe technologie is, of het opzetten van een procedurele verandering om betere resultaten te bereiken.

IICD garandeert dat innovatie als onderwerp structurele aandacht krijgt binnen de organisatie. Onze thematische leergemeenschappen verbinden personeel dat actief is in de verschillende ontwikkelingssectoren. Zij bieden platforms voor het bij elkaar brengen van ideeën en ervaringen op het gebied van sociale en technische innovaties in verschillende landcontexten. Daarnaast wijden de landenprogramma's van IICD tijd en geld aan innovatie, met name aan technische innovaties die worden voorgesteld en ontwikkeld door lokale partners. Hiermee stimuleert IICD lokale partners om vernieuwende technische oplossingen toe te passen en om lokale kennis uit te bouwen. Uiteindelijk is de kans groter dat oplossingen die in het zuiden worden bedacht eerder voldoen aan de behoeften van onze zuidelijke partners dan kant en klare producten die uit het noorden komen.

1.4 Trends in 2010

Ontwikkelingen in de Nederlandse politieke arena waren in 2010 van grote invloed op het beleid en de activiteiten van IICD. De nieuw gevormde regering van Nederland besloot onmiddellijk na de wereldwijde recessie om sterk te bezuinigen op ontwikkelingsgelden. Dit ging gepaard met nieuw beleid waarin de nadruk lag op het intensiveren van de steun aan specifieke regio's en focusgebieden. Het resultaat hiervan is dat in de toekomst een kleiner aantal landen en minder focusgebieden steun zullen ontvangen. Toch bracht het jaar ook positieve ontwikkelingen met zich mee. De Verenigde Naties erkenden officieel de toegevoegde waarde van ICT als instrument voor het bereiken van ontwikkelingsdoelen. Daarnaast bleven er nieuwe mogelijkheden voortkomen uit mobiele telefonietoepassingen. Er bestaat toenemende interesse van de private sector, met name van de sector gezondheid, om deze beschikbaar te stellen aan de armen in ontwikkelingslanden.

Afname van overheidsmiddelen

Net als in 2009 werd zowel in de Nederlandse media als in de landelijke politiek een stevig debat gevoerd over ontwikkelingshulp. De discussies in 2010 concentreerden zich met name op de focus van ontwikkelingshulp: in welke thema's en in welke landen zou Nederlandse ontwikkelingshulp geïnvesteerd moeten worden? Aan het eind van het jaar besloot de regering haar steun te concentreren op een kleiner aantal thema's en om de steun sterk te richten op economische ontwikkeling. Onmiddellijk na de wereldwijde financiële crisis verlaagde de nieuwe regering het budget voor ontwikkelingshulp van 0,8 procent tot 0,7 procent van het BNP. Voor hulp aan specifieke sectoren in ontwikkelingslanden zal nu meer verwacht worden van partnerschappen tussen de publieke en private sectoren om expertise en fondsen beschikbaar te stellen. Door het strakke schema van de subsidieaanvragen aan de Nederlandse overheid (voor MFS II financieringen) waren de resultaten van de toewijzing pas op 1 november bekend. Dit betekende dat er in bijna heel 2010 geen garantie was voor verdere fondsen voor IICD-activiteiten. Dit was een hele moeilijke situatie waarin extra gelden van andere organisaties moesten worden aangetrokken, omdat er geen zekerheid kon worden geboden van Nederlandse medefinanciering.

Wereldwijde erkenning van ICT4D

Internationaal gezien werd er steeds meer ruchtbaarheid gegeven aan de waarde van ICT voor het bereiken van ontwikkelingsdoelen. In oktober stelden de Verenigde Naties op een conferentie over de Millennium Development Goals in New York een verklaring op waarmee de rol en waarde van ICT voor ontwikkeling werd bevestigd. Daarnaast groeit de steun voor het gebruik van ICT om de efficiëntie en effectiviteit van hulp te vergroten, deels door het vergroten van transparantie en verantwoordingsplicht. Dergelijke bekrachtigingen helpen natuurlijk het gebruik van ICT naar een hoger plan te tillen op de ontwikkelingsagenda en helpen ICT te verankeren in ontwikkelingsprogramma's. Hopelijk zal het ertoe leiden dat hulpinstanties en internationale NGO's meer geld beschikbaar maken voor weloverwogen, vraaggerichte, bottom-up, op ICT-gebaseerde ontwikkelingsprogramma's.

De weg vooruit

IICD heeft op deze uitdagingen ingespeeld door de oprichting van het Connect4Change-consortium met Akvo, Cordaid, Edukans en ICCO. Connect4Change bevordert sociale vernieuwing om de impact en resultaten van innovatief gebruik van ICT in het onderwijs, gezondheidszorg en levensonderhoud en ondernemerschap in 11 landen in Latijns-Amerika en Afrika te vergroten. Met onze partners werken wij actief samen om de impact van de enorme bezuinigingen die het programma zijn opgelegd zo klein mogelijk te houden op het bereik en de resultaten.

Connect4Change biedt ons de mogelijkheid om onze focus te verplaatsen van pilotprojecten naar opschaling van succesvolle ICT-programma's. Projecten moeten worden omgezet in programma's die op een verantwoorde wijze worden gekopieerd en uitgebreid. Het uiteindelijke doel is om hun bereik en impact te vermenigvuldigen.

Het belang van mobiele telefonie-applicaties neemt ook steeds verder toe. Er wordt veel gesproken over het potentieel van mobiele telefoons voor ontwikkeling, gegeven het feit dat mensen in ontwikkelingslanden eerder toegang hebben tot mobiele telefoons dan tot computers. IICD en de lokale partners zijn hier samen met Text to Change op ingesprongen door relevante mobiele telefonie-applicaties te ontwikkelen, bijvoorbeeld voor het verspreiden van marktprijsinformatie onder boeren in Ghana en voor het uitwisselen van gezondheidsinformatie in Zambia en Tanzania.

Helaas hebben bezuinigingen op het gebied van Nederlandse ontwikkelingshulp die in de herfst van 2010 werden doorgevoerd, het Connect4Change-consortium genoodzaakt het oorspronkelijke programma voor 2011-2015 naar beneden bij te stellen. Het resultaat was dat IICD haar werkzaamheden in Ecuador moest beëindigen en niet in staat was activiteiten op te starten in alle sectoren in de landen zoals was voorzien. Met het oog op deze ontwikkelingen heeft IICD de strategie voor fondsenwerving voor de komende jaren aangepast door de inkomstenbronnen te diversifiëren en door minder afhankelijk te worden van de Nederlandse publieke sector.

1.5 Strategie en doelstellingen in 2010

De strategie van IICD is gebaseerd op het bevorderen van ICT ontwikkelingsprogramma's en het stimuleren van kennisuitwisseling over ICT voor ontwikkeling. In 2010 ronden wij de implementatie af van onze 5-jarige strategie voor 2006-2010, die draaide om drie strategische doelen: verankering, oogsten en leveraging. Terwijl we doorbouwden op onze successen betreffende deze doelen in 2010, investeerden wij ook in het ontwikkelen van innovatieve ideeën en concepten die in onze strategie voor de komende vijf jaar (die in 2011 van start ging) geïmplementeerd zouden kunnen worden.

In 2010 ondersteunde IICD op ICT gebaseerde ontwikkelingsprogramma's in negen landen: Bolivia, Burkina Faso, Ethiopië, Ghana, Kenia, Malawi (start), Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia. Het programma in Jamaica werd begin 2010 afgesloten. In elk land werkten we rechtstreeks samen met lokale partners om vast te stellen waar ICT de meeste impact zou kunnen hebben en door samenwerkingsprojecten te ontwikkelen op gebied van onderwijs, levensonderhoud en ondernemerschap, gezondheid en goed bestuur. Om onze lokale partners in staat te stellen projecten succesvol te implementeren, hebben wij voorzien in startfondsen en projectadvies, training en coaching.

Wij boden ook hulp bij de monitoring en evaluatie van de voortgang en wij ondersteunden lokale inspanningen voor het bevorderen en vormen van ICT-beleid en strategieën op landelijk en sector niveau.

Onze strategie voor 2006-2010 was gebaseerd op drie strategische doelen:

- **Verankeren.** Integreren van ICT in de strategie en de dagelijkse handelingen van partner- en eindgebruikersorganisaties om langetermijn duurzaamheid en onafhankelijk gebruik van ICT voor ontwikkeling veilig te stellen;
- **Oogsten.** Ervaringen verzamelen met betrekking tot het gebruik van ICT voor ontwikkeling en lessen distilleren voor kennisuitwisseling en verantwoording onder partners, beleidsmakers in het noorden en zuiden;
- **Leveraging.** Uitbreiden en nabootsen van projectervaringen op grotere schaal op landelijk niveau om zo meerdere eindgebruikers te bereiken en de impact significant te vermeerderen.

IICD is een leerorganisatie. Wij passen ons gemakkelijk aan om nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden en om nieuwe mogelijkheden te onderzoeken die zich gaandeweg voordoen. Dit was het ook geval in 2006-2010 toen wij, op basis van inzichten verkregen tijdens de implementatie van onze strategie, kleine aanpassingen maakten in de uitvoering van de strategie. Ten eerste merkten wij dat veldwerk meer lessen opleverden dan oorspronkelijk verwacht. Bovendien ontdekten wij dat er lokaal meer capaciteitsontwikkeling nodig was om ervoor te zorgen dat de activiteiten die werden opgezet door onze lokale partners duurzaam waren en om activiteiten te benutten om de impact van ICT te maximaliseren. En *last but not least* haalden wij onze samenwerking aan met grote NGO's voor leveragingdoeleinden, omdat deze organisaties vaak veel flexibeler en ontvankelijker zijn dan nationale overheden.

Strategische doelen in 2010

Op het gebied van *verankering* stelt IICD zich de volgende doelen voor 2010:

- De helft van alle door IICD ondersteunde projecten leiden naar de onafhankelijke doorgangsfase;
- 850.000 eindgebruikers en 6,5 miljoen begunstigden bereiken aan het eind van 2010
- Training uitbreiden waar ten minste 2200 projectmedewerkers en eindgebruikers aan meedoen om de duurzaamheid te kunnen garanderen van ICT-activiteiten en om de lange termijn en actieve deelname van eindgebruikers te ondersteunen;
- Geconsolideerde groepen oprichten van lokale trainers en technische adviseurs in de landen zelf voor langere termijnondersteuning van ICT4D aan de project- en programmaniveaus;
- Stimuleren van leren en het uitwisselen van ervaringen tussen partners door thematische netwerken en het controleren en evalueren van activiteiten, met ten minste 50% deelname van partners;
- Realisatie van institutionalisering van en erkenning voor de nationale ICT4D-netwerken en de thematische netwerken die hiermee verbonden zijn.

Op het gebied van *oogsten* werkte het team aan verschillende doelstellingen:

- Voortdurend bijwerken van het internationale managementinformatiesysteem (MIS) van IICD op gebied van projecten, beleidsprocessen en leveragingprogramma's en het opzetten van aparte projectprofielen voor innovatie
- De voorbereiding steunen van 'learning briefs' over in totaal 18 projecten, met tenminste twee geselecteerde projecten per land;

- Vastleggen van ervaringen en lessen van tenminste een innovatieproject per land en een leveragingprogramma per land, in samenwerking met de nationale ICT4D-netwerken en het bedrijfscommunicatieteam.

Op gebied van *leveraging* streefden wij drie doelstellingen na in 2010:

- Doorgaan met de ontwikkeling van een gestructureerde benadering voor het naar een hoger plan tillen van ICT-programma's op sectorniveau op het gebied van onderwijs, de gezondheidssector en levensonderhoud en ondernemerschap;
- Inspringen op de toegenomen behoefte aan lokale capaciteitsontwikkeling in het leveragingproces (rekening houdend met een optimaal gebruik van het menselijk potentieel van IICD);
- Ondersteun, samen met lokale partnerorganisaties, de implementatie van negen grootschalige programma's op sectorniveau en tenminste een grootschalig ICT4D-programma in elk land.

Naast de implementatie van activiteiten om deze strategische doelen aan te pakken, bleef IICD voorloper op het gebied van nieuwe technologische ontwikkelingen om op een effectieve manier te beantwoorden aan de behoeften van onze partners en eindgebruikers in het zuiden. Vanuit het besef van het belang van nieuwe initiatieven op gebied van ICT-ontwikkeling, stelde IICD zichzelf specifieke doelen met betrekking tot innovatie in de breedste zin, idealiter met de volgende resultaten:

- Tenminste twee projecten waarin betaalbare en gedeelde verbindingso oplossingen op een duurzame manier draaien;
- Tenminste vier vernieuwende toepassingen gebaseerd op het gebruik van laptops, PDA's en mobiele telefoons voor het verzamelen en verspreiden van informatie over gezondheid en landbouw;
- Tenminste vier vernieuwende mobiele telefonietoepassingen om informatie naar begunstigden in de gezondheidszorg, landbouw of onderwijs te verspreiden;
- Tenminste vier projecten die het gebruik van alternatieve en duurzame energie demonstreren;
- Tenminste vier projecten die op een succesvolle manier digitaal onderwijsmateriaal ontwikkelen en gebruiken.

Organisatorische doelen

IICD kan haar missie alleen volbrengen als de organisatie als geheel een veilige en gezonde werkomgeving biedt met processen die het personeel in staat stellen de vereiste werkzaamheden efficiënt en effectief uit te voeren. Toegang tot financiering en kennis is net zo belangrijk. Daarvoor formuleerde IICD drie organisatorische doelen in 2010: de organisatie versterken, de zichtbaarheid vergroten, en duurzamer worden, zowel in financieel als ander opzicht.

Om de organisatie te versterken, stelde IICD zich twee doelen:

- Een betere leerorganisatie worden door het creëren en verspreiden van kennis naar een hoger plan te tillen. IICD trachtte dit te bereiken door het organiseren en ondersteunen van thematische netwerken en thematische leerkringen over capaciteitsontwikkeling, onderwijs, het milieu, gender, goed bestuur, gezondheid, innovatie en levensonderhoud en ondernemerschap. Dit vond plaats naast het controleren en evalueren van activiteiten in onze vier focuslanden (behalve Malawi, waar onze activiteiten zich nog in de opstartfase bevonden). Daarnaast was IICD van plan 10 bestaande nationale ICT4D-netwerken te ondersteunen, collegiale toetsing te organiseren en geleerde lessen te publiceren van 18 projecten;
- Ook wilde het de goede relatie met de Raad van Toezicht van IICD en de Internationale Adviesraad onderhouden en die met de raden van bestuur verder versterken. Om dit te kunnen bereiken zal IICD het aantal vrouwelijke leden in de Internationale Adviesraad uitbreiden en er waarschijnlijk een jeugdvertegenwoordiger aan toevoegen.

Betere zichtbaarheid zou IICD dichter bij fondsen en expertise moeten brengen die het nodig heeft om activiteiten in landen uit te kunnen voeren. Hiervoor streefde het twee hoofddoelen na in 2010:

- Ondersteunen van DGIS om de ICT-voor-ontwikkeling benadering (ICT4D) in geprioriteerde ontwikkelingssectoren te consolideren;
- Communicatie verbeteren door informatiemateriaal af te stemmen op de Nederlandse samenleving.

Om de werkzaamheden van IICD in de toekomst veilig te stellen, probeert het voortdurend de duurzaamheid te verbeteren, zowel financieel als anderszins. In het hier beschouwde jaar heeft IICD zichzelf in dit opzicht meerdere doelen gesteld:

- Fondsen verkrijgen van het *Finnish International Development Agency*
- Fondsen verkrijgen van het *Swiss Agency for Development and Cooperation*
- Een uitstekende werkrelatie onderhouden met het Nederlandse DGIS
- Activiteiten uitvoeren die passen bij het budget, waarbij rekening wordt gehouden met de eisen van onze financieringspartners.
- Extra fondsen verwerven
- Een meerjarenprogramma voorbereiden voor het Connect4Change consortium (2011-2015).

2. Resultaten

2.1 Overzicht

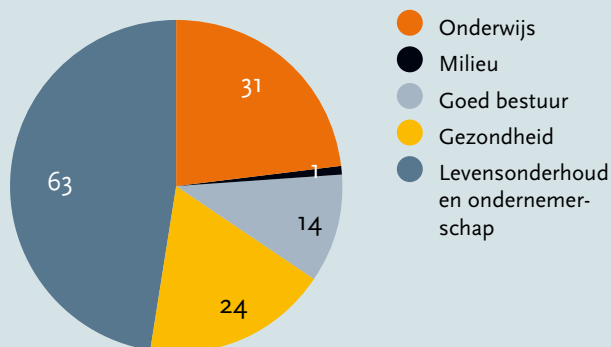
Eind 2010 had IICD de meeste van haar doelstellingen die het zich aan het begin van het jaar had gesteld, bereikt. Een lopende doelstelling was het helpen van lokale partners bij het verankeren van ICT-initiatieven in hun dagelijkse organisatieroutine. Een dergelijke organisatorische verankering vertegenwoordigt de eerste stap richting volledige autonomie. Hoewel de weg naar onafhankelijkheid vaak lang en moeilijk is, draait nu bijna 60% van de projecten die IICD de afgelopen 14 jaar heeft ondersteund geheel zelfstandig, zonder verdere financiële ondersteuning.

In 2010 werkte IICD in negen landen: Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Malawi, Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia. In al deze landen, met uitzondering van Malawi en Tanzania², waren wij actief in twee of meer van de volgende focussectoren: levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs, gezondheid, goed bestuur en het milieu. In Malawi en Tanzania concentreerde IICD zich alleen op gezondheid.

Bij de afsluiting van 2010 bevatte het activiteitenportfolio van IICD 133 projecten en programma's. Dit betrof 111 projecten in het veld, 14 leveragingprogramma's en 8 beleidsformuleringsprocessen. Het totaal is gelijk aan dat van 2009, toen het 132 projecten en programma's had, en is in lijn met IICD's Strategisch Kader 2006-2010.

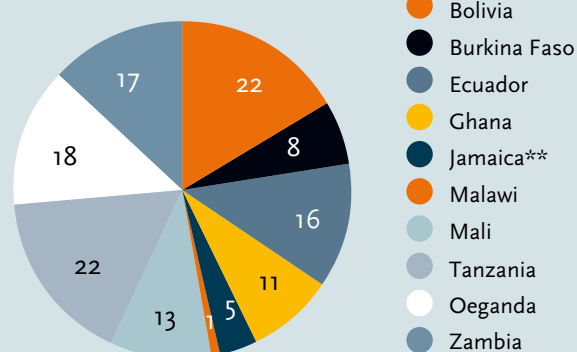
Vijfenzeventig projecten, bijna 60 procent van het totale portfolio, bevonden zich in de onafhankelijke voortzettingfase. Dit betekent dat zij niet langer financiële steun krijgen van IICD en in staat zijn ICT-activiteiten te gebruiken, behouden en verder te ontwikkelen als onderdeel van hun algemene institutionele ontwikkelingsprogramma's. Dit is een heel hoog succespercentage in vergelijking met internationale referentiepunten voor ICT-projecten, zowel in ontwikkelings- als ontwikkelde landen.³ Vanwege een gebrek aan belangstelling, of onvoldoende vooruitgang, stopten 10 projecten hun activiteiten, wat minder dan 10% van ons totale projectportfolio vertegenwoordigt.

Projecten per sector (2010) *

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld.

Projecten per land (2010) *

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld.

** Alle projectactiviteiten gaan onafhankelijk van IICD verder.

Het begin van 2010 markeerde het einde van onze steun aan het Jamaicaanse ICT4D-netwerk voor kennisuitwisseling. Een evaluatiebezoek aan onze partners aldaar liet zien dat veel van de ICT-initiatieven die met de steun van IICD werden ontwikkeld goed lopen en onafhankelijk verder kunnen gaan. De verschuiving in de strategische focus van IICD in de komende strategische planningsperiode betekent ook dat we een eind moesten maken aan onze programma's in Ecuador. Ook hier zullen de meeste projecten hun activiteiten zelfstandig voortzetten.

² In het verleden ondersteunde IICD ook projectactiviteiten in de onderwijssector in Tanzania, maar deze projecten lopen nu onafhankelijk van IICD door.

³ Studies uitgevoerd door Richard Heeks (2010) tonen succes cijfers van ongeveer 35 procent voor ICT projecten.

IICD legde in 2010 meer nadruk op het verankeren van ICT op organisatieniveau, omdat dit significant bijdraagt aan de duurzaamheid van projecten. Om de organisatorische en technische capaciteiten van onze partners en eindgebruikers te vergroten, organiseerden IICD en de lokale trainingspartners in 2010 tien technische updateseminars en 35 on-the-job trainingssessies. Met deze bijeenkomsten, gericht op verandering in management en verschillende aspecten van leidinggevende en technologische capaciteiten, werden in totaal 1800 deelnemers getraind.

Waar financiële problemen ontstonden, hielp IICD partners bij het zoeken naar alternatieve financieringsbronnen, bijvoorbeeld door kosten te integreren in het algemene budget van de organisatie, betalingen te innen van gebruikers, of fondsen te zoeken bij derden (fondsen voor lokale partners voor co-financiering van IICD-programma's of om de lokale partners te ondersteunen). Deze benadering bleek zeer succesvol: in 2009/2010 werd in totaal €2,4 miljoen door derden gefinancierd.

Hoewel zelfstandig functionerend bleven partnerorganisaties deelnemen aan monitoring- en evaluatieactiviteiten, wat voortdurende diepgaande evaluatie van resultaten en de impact op de lange termijn mogelijk maakt. Aan het eind van het jaar waren er middels het online IICD M&E-systeem 29.000 vragenlijsten ingediend. Input van de vragenlijsten werd geanalyseerd en teruggekoppeld in discussies om zowel de impact van de projecten als de tevredenheid van gebruikers op de lange termijn te verbeteren. Dergelijke discussies werden gehouden in elf focusgroepbijeenkomsten met projectteams en 17 focusgroepbijeenkomsten met de gebruikers van de projecten.

Naast deelname aan door IICD gesponsorde training seminars en workshops om gelijke tred te houden met de nieuwste technologische ontwikkelingen, spraken partners hun waardering uit voor de ICT4D-netwerken. Deze voorzien in een platform voor samenwerking met andere belanghebbenden in het land voor wat betreft kennisuitwisseling en lobbyactiviteiten. Hun effectiviteit blijkt uit het snel groeiende aantal activiteiten op gebied van kennisuitwisseling en lobbyen die door het jaar heen plaatsvinden. In 2010 organiseerden zij in totaal 140 bijeenkomsten voor hun leden. Deze boden partners de gelegenheid om op landelijk niveau ervaringen uit te wisselen. De netwerken worden langzaam maar zeker steeds groter. Ze tellen nu meer dan 260 organisatieleden en meer dan 2000 individuele leden.

Eindgebruikers en begunstigden bereiken

Met de door IICD ondersteunde activiteiten bereikten wij in 2010 830.000 eindgebruikers en 6,1 miljoen begunstigden. In vergelijking met 2009, toen wij 813.000 eindgebruikers en 5,9 miljoen begunstigden bereikten, was ons bereik kleiner dan verwacht. Dit komt hoofdzakelijk doordat 2010 een overgangsjaar was. Alle personeelsleden ondervonden dat de voorbereidingen voor de nieuwe strategische planperiode meer tijd in beslag namen dan verwacht en dit was helaas van invloed op de werkzaamheden in de landen.

De meerderheid van onze eindgebruikers en begunstigden woont in rurale gebieden en bestaat uit huishoudens met een laag inkomen en doorgaans een laag opleidingsniveau. Dit weerspiegelt het weloverwogen beleid van IICD om de helpende hand te bieden aan mensen die daar de meeste behoefte aan hebben in de verschillende landen, met de nadruk op vrouwen en jonge mensen.

Leveraging en opschaling

De ervaringen van IICD en die van haar partners bieden een basis voor proactieve lokale participatie in het formuleren en implementeren van grootschalige ICT leveragingprogramma's. In 2010 was IICD betrokken bij 14 van dergelijke leveragingprogramma's en 8 processen op het gebied van beleidsvorming.

Het doel is om succesvolle ICT-toepassingen op een verantwoorde manier te kopiëren en om ze op landelijk niveau uit te breiden. Op verzoek van de ontwikkelingspartners of overheidsinstanties, en met hun ondersteuning, assisteren IICD en partners bij het formuleren van ICT-strategieën voor levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs en gezondheidszorg. Waar mogelijk assisteren wij ook bij het implementeren van de daaruit voortvloeiende ICT-sectorprogramma's. Voorbeelden zijn onder meer het ICT for youth skills programme ontwikkeld met het Ministerie van Jeugd in Zambia, het Community Information Centre Initiative ontwikkeld met het Ministerie van Informatie in Ghana, en het Agriculture Information System geïmplementeerd met de departementale overheid van Santa Cruz in Bolivia.

De uitbreiding van aantallen gebruikers en begunstigden door deze opschalingsprogramma's verloopt langzamer dan gepland. Administratieve en politieke factoren bemoeilijken vaak de formalisering van overeenkomsten en de implementatie van activiteiten in het veld. Dit draagt bij aan het geleidelijke tempo van opschalingsprogramma's met ontwikkelingspartners en overheidsinstanties.

Overzicht van leveraging en beleidsprocessen in 2010

Land	Sector	Thema	Partners	Fase
Bolivia	Onderwijs	Landelijk ICT-programma voor de Onderwijssector	Ministerie van Onderwijs, Nederlandse Ambassade	Uitvoering
	Onderwijs	ICT in primair en secundair Onderwijs	Ayuda en Acción	Uitvoering
	Landbouw	Landbouwinformatie- en communicatiesysteem Santa Cruz	Pefectura Santa Cruz	Uitvoering
	Landbouw	Beleid: Technische hulp bij het invoeren van een ICT-strategie in de landbouw	Ministerio de Desarrollo Rural y Medio Ambiente (MDRAYMA)	Uitvoering
Ecuador	Onderwijs	Verbetering van de kwaliteit van lesgeef- en leerprocessen door middel van ICT	National Telecommunications Fund	Uitvoering
	Landbouw	Ontwerp en uitvoering van SERVIR Regional Credit Evaluation Service	SERVIR	Zelfstandige voortzetting
	Landbouw	Power and Communications Sectors Modernisation and Rural Services (PROMECS)	Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo del Ecuador (SENPLADES)	Zelfstandige voortzetting
Ghana	Gezondheid	ICT-beleid voor de Gezondheidssector	Ministerie van Gezondheid	Zelfstandige voortzetting
	Landbouw	Community Information Centre Initiatief	Ministerie van Communicatie / Giftel	Uitvoering
Mali	Gezondheid	E-Health voor Community Health Centres	REIMICOM/FENASCOM	Uitvoering
	Gezondheid / Landbouw	Beleidsontwikkeling E-Health and E-Agriculture	Ministerie van Gezondheid, UNECA	Uitvoering
Tanzania	Onderwijs	ICT Onderwijsbeleid en strategie	Ministerie van Onderwijs, SIDA	Zelfstandige voortzetting
	Goed bestuur	Districtautomatisering Kinondoni	Commission for Science and Technology (COSTECH)	Zelfstandige voortzetting
	Gezondheid	Ontwikkeling van een Managementsysteem voor zorginstellingen	Bestuur van Mwanza, Cordaid	Uitvoering
Oeganda	Gezondheid	Strategising ICT for health	Ministerie van Gezondheid	Uitvoering
	Goed bestuur	District Administrative Network Programme	Ministerie van Lokaal Bestuur	Zelfstandige voortzetting
	Gezondheid	Steun voor ICT Gezondheidsbeleid en strategie	SPIDER	Uitvoering
	Landbouw	Repliceren van Informatie Ondersteuning op het platteland project met steun van het departement van cooperatieven van MTI	Ministerie van Handel en Toerisme	Uitvoering
	Landbouw	Repliceren van Informatie Ondersteuning op het platteland project samen met SNV	SNV	Uitvoering
	Landbouw	Landelijk informatiesysteem ter ondersteuning van Productuitwisseling	National Agricultural Advisory Services partnership	Zelfstandige voortzetting
Zambia	Onderwijs	ICT-beleid Ministerie van Onderwijs	Ministerie van Onderwijs	Zelfstandige voortzetting
	Landbouw	Youth Resource Centres	Ministerie van Sport, Jeugd en Kind Ontwikkeling, MOTOROLA	Uitvoering

Bevindingen door de jaren heen: 2006–2010

IICD heeft in de loop der jaren een grote kennisbank met gegevens verzameld middels haar monitoring- en evaluatiesysteem. Het systeem is gebaseerd op het gebruik van een hulpmiddel voor het online en schriftelijk verzamelen van informatie tijdens focusgroepbijeenkomsten. De verzamelde gegevens bieden inzicht in de impact van onze activiteiten zoals ervaren door de eindgebruikers van onze programma's in ICT voor levensonderhoud en ondernemerschap, ICT voor onderwijs, ICT voor goed bestuur en ICT voor gezondheid. Eind 2010 analyseerde Gamos, een onderzoeksbureau op gebied van ICT en ontwikkeling, M&E-gegevens die tussen 2006 en 2010 werden verzameld om antwoord te kunnen geven op verschillende impactgerelateerde vragen.

- **Wie maakt gebruik van de ICT-faciliteiten die door IICD worden ondersteund?**

Faciliteiten aangeboden door IICD-ondersteunde activiteiten worden het meest gebruikt door ondernemingen, zorgverleners, docenten aan leerkrachtopleidingscentra en eigenaars van kleine bedrijfjes. Deze gebruikers geven de voorkeur aan elektronische toegang of ontvangst van informatie. Andere belangrijke gebruikers zijn leraren en eindgebruikers in gezondheidsvoorlichtingsprojecten. Deze gebruikers krijgen de informatie liever verbaal dan via elektronische weg. Hoewel er verschillen bestaan tussen deze gebruikersgroepen, maakt 25% dagelijks gebruik van ICT-faciliteiten en 50% wekelijks. De gegevens laten een duidelijk verband zien tussen de mogelijkheid om ICT te gebruiken en socio-economische statusindicatoren, zoals opleiding, geografische ligging (platteland versus stad) en inkomen: hoe hoger de status, hoe hoger de mogelijkheden.

- **Wie profiteert?**

In het algemeen profiteerde de plattelandsbevolking (50,8%) het sterkst van de voordelen van de ICT-programma's; vaak mensen met een klein bedrijfje, kleine zelfstandigen of leden van een coöperatie. Terwijl mannen (58%) meer gebruik maken van ICT dan vrouwen (42%), waren vrouwen positiever over de resultaten. In het onderwijs vormen leraren een van de groepen die zeggen het meest te profiteren van hun toegang tot ICT. Andere groepen die een groot voordeel melden zijn boerenorganisaties en kleine bedrijfjes die worden bereikt door ICT voor economische ontwikkelingsprogramma's.

- **Zijn de projecten die wij steunen financieel duurzaam?**

De kosten van diensten, zoals internettoegang, mobiele telefonie en radiozendtijd, worden vaak gezien als een obstakel voor duurzaamheid. Toch vinden lokale partners manieren om dit probleem deels te overkomen, wat blijkt uit het feit dat de overgrote meerderheid van de projecten ook na het stopzetten van financiële ondersteuning van IICD wordt voortgezet. Ervaring toont de vele manieren waarop lokale partners de ICT-gerelateerde kosten dekken: bijdragen van ouders voor onderwijs, lidmaatschapskosten of betaalde diensten door boerenorganisaties, institutionele budgettoewijzingen in het geval van instellingen in de gezondheidszorg of overheidsinstanties. Deze oplossingen worden vaak aangevuld door financiering van derden, verzorgd door ontwikkelingspartners.

Kennis oogsten

Oogsten is een continu proces binnen alle sectoren waarin IICD actief is, en in de horizontale thema's gender en innovatie. In 2010 concentreerden leeractiviteiten zich op onderwijs, gezondheid, mogelijkheden voor levensonderhoud (met een specifieke focus op banen voor jongeren en volwassenen), met het oog op de speerpunten van het Connect4Change-consortium.

Er werden *Cross-Country Learning Events* (grensoverschrijdende kennisuitwisselingsbijeenkomsten) georganiseerd voor de sectoren levensonderhoud en ondernemerschap en onderwijs. Op deze bijeenkomsten worden lokale partners uit verschillende landen bij elkaar gebracht. Ze werken allemaal met ICT voor hetzelfde doel of binnen dezelfde sector. Het doel is het uitwisselen van ervaringen met en lessen getrokken uit de ICT-programma's. Een dergelijk evenement over ICT voor levensonderhoud en ondernemerschap vond plaats in Ghana, en bracht partnerorganisaties uit zeven IICD-landen bij elkaar.

In Zambia werd een kennisuitwisselingsbijeenkomst over ICT in het onderwijs bijgewoond door partners uit zes landen: Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Tanzania en Zambia. Dit evenement was gelinkt aan eLearning Africa, de jaarlijkse conferentie over ICT en onderwijs in Zambia in 2010. Hier kregen deelnemers een extra mogelijkheid les te geven, te leren en kennis te maken met een internationaal gezelschap met dezelfde interesses. IICD speelde een actieve rol in het eLearning Africa evenement. Het trad op als moderator van een openbaar lerarenforum voor 110 docenten in Zambia en van een 'roundtable' bijeenkomst op hoog ministerieel niveau, dat werd bijgewoond door 83 vips, waaronder ministers van onderwijs, ambassadeurs en directeurs van IT-multinationals.

In Zambia werden ook interviews gehouden met door IICD ondersteunde gezondheidsprojecten over de belangrijkste lessen die werden geleerd van de activiteiten.

De herlancering van iConnect Online van IICD bood nog meer mogelijkheden voor de bevordering van internationale kennisuitwisseling. Dit platform is in gebruik sinds 2001. Het doel ervan is het stimuleren van grensoverschrijdende communicatie over ICT voor ontwikkeling. iConnect Online verschilt van andere gelijkgestemde platforms, omdat het bijdragen aanmoedigt van gebruikers in het zuiden. Het biedt een praktisch georiënteerde, unieke zuidelijke ICT4D-focus. In 2010 werd het platform opnieuw ingericht en technisch verbeterd. De nieuwe bètaversie van iConnect Online ging in november live.

Op het gebied van het vastleggen van ervaringen stelde IICD tien Learning Briefs samen. Elke briefing is gebaseerd op een of meer projecten in een land of sector en beschrijft de resultaten van activiteiten en lessen die werden geleerd van het gebruik van ICT om een specifiek obstakel te overwinnen. Ze maken daarbij gebruik van gegevens die werden verzameld middels het monitoring- en evaluatiesysteem van IICD.

IICD-personeel nam deel aan internationale kennisoverdracht tijdens verschillende outreachactiviteiten. Wij publiceerden artikelen in vaktijdschriften voor de internationale ICT-voor-ontwikkelingsgemeenschap, gaven lezingen en namen deel aan workshops en paneldiscussies op nationale en internationale evenementen. Online modereerde wij ICT4D-discussies waaraan in totaal 7127 mensen deelnamen in 113 IICD-communities binnen het Dgroups-platform.

Vernieuwing stimuleren

De innovatiedoelstelling van IICD in 2010 was het ondersteunen van partnerorganisaties bij het identificeren en implementeren van passende ICT-oplossingen die voldoen aan de behoeften van eindgebruikers. Deze varieerden van serveroplossingen en het mogelijk maken van gegevensuitwisseling in omgevingen met lage bandbreedte tot het exploiteren van de nieuw beschikbare mobiele verbindingdiensten, en meer.

Duurzame verbinding op gemeenschapsniveau

Nog maar een paar jaar geleden was het gedeelde verbindingmodel een van de meest effectieve middelen om te voorzien in financieel duurzame verbinding in afgelegen gebieden. In 2010 deed de algehele toename van beschikbaarheid en betaalbaarheid van internetverbindingen met behulp van mobiele diensten in sommige gevallen de noodzaak voor collectieve breedband verdwijnen. Voor grote gebruikers als ziekenhuizen en scholen heeft breedband nog steeds de voorkeur. Hetzelfde geldt voor plaatsen met beperkt 3G-bereik in verafgelegen gebieden, zoals in Ecuador en Bolivia. Ervaring heeft geleerd dat de technische aspecten eigenlijk het eenvoudigste onderdeel zijn van het instellen van gedeelde verbindingnetwerken, ondanks een algehele schaarste aan betrouwbare en betaalbare apparatuur. De grootste uitdaging is het managementaspect. De kans op succes is groter als technische en administratieve ondersteuning, waaronder facturatie, buiten de ontwikkelingsorganisatie(s) om plaatsvinden. Drie goede voorbeelden hiervan zien we in de ervaringen van InfoFepp (Ecuador), het draadloze netwerk van de Sengerema Community (Tanzania), en het draadloze schoolnetwerk van CEPAC (Bolivia).

Laptops, PDA's en andere handapparaten voor gegevensverzameling

IICD krijgt steeds meer ervaring in het gebruik van laptops en PDA's voor het verzamelen van veldgegevens voor gezondheids- en landbouwdoeleinden. In Zambia (OPPAZ) en Bolivia (FAUTAPO) draaien pilotprojecten waar gebruik wordt gemaakt van handapparatuur voor het verzamelen van gegevens over de landbouwproductie. AOPEB maakt gebruik van PDA's voor het verzamelen van veldgegevens voor organische certificering en in Burkina Faso worden door FEPASSI PDA's gebruikt voor het bijhouden van de algehele productie. De stichting SEND in Ghana maakt gebruik van PDA's om gezondheidsinformatie te verzamelen ter ondersteuning van ziektekostenverzekeringen.

Mobiele toepassingen voor het verspreiden van informatie

Het gebruik van mobiele telefonie in Afrika en Latijns-Amerika blijft groeien. IICD heeft ook het aantal partnerschappen en programma's uitgebreid die gebruik maken van sms- en mobiele telefonie-applicaties. In Oeganda heeft Health Child voorlichtingsprogramma's over hiv en aids voor de mobiele telefoon geïmplementeerd. De departementale regering van Santa Cruz in Bolivia en SEND-Ghana gebruiken sms-platforms voor het verspreiden van marktprijsinformatie naar boeren. In Ecuador heeft Grupo FARO een informatiedienst op basis van sms geïntroduceerd in zes gemeenten om de communicatie en dienstverlening aan burgers te verbeteren.

Automatisering met laag energieverbruik en alternatieve oplossingen voor stroom

De meerderheid van onze partners maakt gebruik van goedkope computers die weinig stroom verbruiken. Voorbeelden hiervan zijn laptops die worden gebruikt door leraren in Zambia in samenwerking met Close the Gap, en de 'desktop multiplier' oplossing geïnstalleerd in 38 nieuw opgerichte telecentra in Bolivia, in samenwerking met NComputing. Desktop virtualisatie oplossingen, zoals aangeboden door NComputing, bieden partners innovatieve netwerken die eenvoudig te installeren zijn, erg weinig stroom verbruiken en minder onderhoud behoeven.

Digitale lesmaterialen

In 2010 verlegden wij onze focus van gegevensopslagfaciliteiten, zoals Synology servers, en gegevensuitwisseling en synchronisatie-instrumenten, zoals Dropbox, naar de ontwikkeling van digitale lesmaterialen. Externe onderwijsbronnen, die bijvoorbeeld beschikbaar zijn op de RACHEL-server, bezorgen leraren en medisch personeel materiaal van hoge kwaliteit. Hiermee konden ze een goede start maken met het ontwikkelen van hun eigen materiaal. Leraren die deelnamen aan programma's in Bolivia, Ecuador, Oeganda, Zambia en Burkina Faso, stelden digitaal lesmateriaal samen met behulp van basisprogramma's als PowerPoint en geavanceerde programma's als J-click, Scratch en Flash.

2.2 ICT voor onderwijs

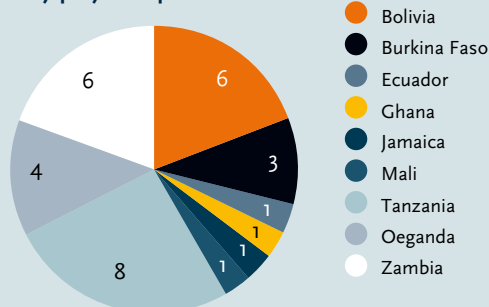
Om deel uit te maken van de wereldeconomie en duurzame ontwikkeling te bevorderen, moeten landen beschikken over een dynamisch onderwijssysteem. Toch krijgt onderwijs maar zelden de aandacht die het verdient in ontwikkelingslanden. Het resultaat is een tekort aan gekwalificeerde docenten en scholen en trainingscentra, waar er maar weinig van zijn en die geografisch ook slecht verdeeld liggen. IICD en haar partners werken nauw samen om kosteffectieve, duurzame manieren te vinden voor het gebruik van ICT voor het verbeteren van de kwaliteit van en de toegang tot onderwijs.

Doelen en doelgroepen

IICD ondersteunt leraren en studenten van middelbare scholen, schoolbestuurders en rectoren, leraren in opleiding en vertegenwoordigers van het ministerie van onderwijs op vier vlakken:

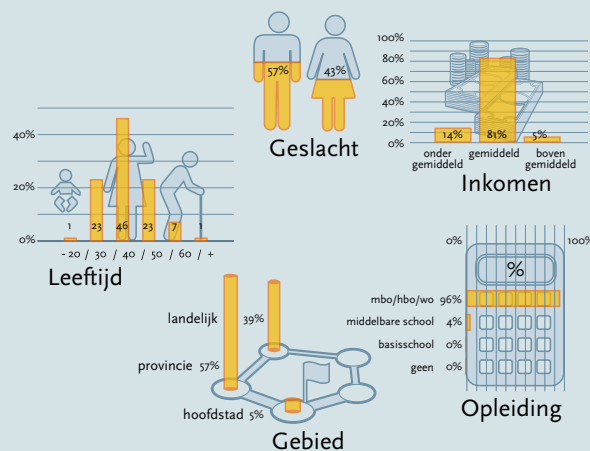
- **Verbeterde bekwaamheden voor leraren.** IICD traint leraren in basis computervaardigheden en leermethoden die zijn gebaseerd op ICT.
- **Geactualiseerd lesmateriaal.** Wij voorzien leraren van hulpmiddelen om toegang te krijgen tot, en het maken, bijwerken en uitwisselen van lesmaterialen, zodat ze over een constant aanbod beschikken van up to date en lokaal relevant materiaal. Zo wordt het algehele lesprogramma beter.
- **Verbeterd schoolmanagement.** IICD helpt scholen gebruik te maken van ICT om de studenten- en financiële administratie te verbeteren. Het uiteindelijke doel is een betere verdeling van de schaarse middelen en een verbeterde controle op de prestaties van studenten.
- **Verbeterde positie van jongeren op de arbeidsmarkt.** Wij helpen partners ICT te integreren in beroepsopleidingen. Hierdoor wordt de opleiding zelf verbeterd en jonge mensen leren de basis ICT-vaardigheden, waarmee ze hun positie op de arbeidsmarkt versterken.

Onderwijsprojecten per land*

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld. Alle projectactiviteiten in Jamaica, Mali en Tanzania gaan onafhankelijk van IICD verder.

Profiel van eindgebruikers in de onderwijssector

Resultaten

In 2010 steunde IICD 26 ICT-voor-onderwijsprojecten en 5 beleidsvormingsprocessen en leveraging-programma's in Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Oeganda en Zambia.⁴ Van deze initiatieven profiteerden meer dan 320.000 eindgebruikers en 1,33 miljoen indirecte begunstigden. Projecten mikten op leraren in het basis- en middelbaar onderwijs en docenten in leerkrachtopleidingscentra. Net als in voorgaande jaren profiteerden in 2010 iets meer mannen dan vrouwen (60%). Dit komt doordat de meeste van onze onderwijsprojecten zich in Afrika afspelen, waar het beroep van leraar vooral is voorbehouden aan mannen, met name in informatica. De leraren waar wij ons voornamelijk op richtten woonden in plattelandsgebieden en kleinere steden. Ze waren doorgaans goed opgeleid en zaten in een economisch actieve leeftijdscategorie (tussen de 20 en 50 jaar).

⁴ De onderwijsactiviteiten in Jamaica, Mali en Tanzania gaan onafhankelijk verder. Dit betekent dat ze nog steeds actief zijn en onderdeel uitmaken van actieve netwerken, maar dat ze financieel onafhankelijk zijn van IICD.

Hoogtepunten

Verbeterde leerkracht competenties

MGemotiveerde, vaardige en goed getrainde leraren vormen de hoeksteen van een sterk onderwijsstelsel. Om lessen van hoge kwaliteit te kunnen geven moeten leraren-in-opleiding veel tijd besteden aan het verbeteren van hun pedagogische vaardigheden. De voortdurende snelle vooruitgang in technologie vereist ook dat leraren van de toekomst – en die van nu – begrijpen hoe ICT de leer- en onderwijservaring kan verrijken. Dit geldt zeker in ontwikkelingslanden, waar een groeiend aantal successen aantoont dat goedkope ICT een oplossing kan zijn voor aanhoudende problemen, zoals het tekort aan leerboeken. IICD werkt met veel verschillende onderwijsinstellingen, van dorpsniveau tot de overheid, om de door ICT-ondersteunde scholing en nascholing van leraren te verbeteren.

In Bolivia hebben zes partnerorganisaties, CEPAC, AYNÍ, VOED, AGRECOL, EEG en APCOB, het aantal scholen uitgebreid die ICT integreren in hun onderwijs- en leerprocessen. Een belangrijk onderdeel van deze activiteiten is de lokale ontwikkeling van interactieve lesmaterialen. De partners hebben aanzienlijke ervaring opgedaan in het ondersteunen van ICT op schoolniveau, waarbij ze samenwerken met lokale en regionale autoriteiten, ouders, hoofdmeesters en lerarengroepen. Van de ICT-activiteiten van deze zes organisaties hebben 2000 leraren geprofiteerd, waarmee de kwaliteit van leraren voor 50.000 studenten verbeterd werd. De belangrijkste taken in de toekomst zijn onder andere fondsenwerving voor aanhoudende gerichte hulp aan de deelnemende scholen en verdere ontwikkeling van de capaciteiten van leraren om toegang te krijgen tot lesmateriaal en om zelf lesmateriaal te maken.

Geactualiseerd lesmateriaal

Sinds 2009 ondersteunt IICD het ICT-trainingscentrum voor middelbaar onderwijs (CERNES) in Burkina Faso. Dit 5-jarenproject van het Ministerie van Voortgezet onderwijs begon met de digitalisering van bestaand en nieuw lesmateriaal. Dit werd vervolgens online aangeboden aan 6500 docenten, waarmee

500.000 studenten bereikt konden worden. In de toekomst hoopt CERNES ook bepaalde vormen van onderwijssteuning te bieden, bijvoorbeeld inspecties en directoraten, en de middelen om digitaal materiaal te maken en te verspreiden. Eind november lanceerde CERNES een informatieplatform waar online al het digitale lesmateriaal te vinden is. De opening van het centrum was een feestelijke gebeurtenis die op de televisie werd uitgezonden.

Verbeterde positie van jongeren op de arbeidsmarkt

In Zambia genieten de inspanningen van IICD om de positie van jongeren op de arbeidsmarkt te versterken, de steun van de Motorola Foundation. Samen met IICD heeft Motorola ICT op verschillende middelbare scholen en beroepsopleidingen voor jongeren geïntroduceerd. Het programma heeft niet alleen geholpen onderwijsvaardigheden te verbeteren en studiemateriaal te ontwikkelen, maar heeft ook als basis gediend voor de automatisering van het schoolbeheer en de administratie. In 2010 steunde Motorola zes Zambiaanse middelbare scholen en vijf beroepsopleidingen voor de jeugd.

Uitdagingen en geleerde lessen

Ononderbroken toegang tot onderwijs van hoge kwaliteit is zeldzaam voor de meeste kinderen in ontwikkelingslanden. Kinderen die er in slagen toegang te krijgen tot het onderwijssysteem hebben te maken met overvolle klassen door een chronisch tekort aan gediplomeerde leraren, verouderde lesprogramma's en verkeerde leerboeken. Er zijn verschillende manieren waarop ICT kan worden gebruikt om deze problemen aan te pakken. Er zijn echter wel een paar grote uitdagingen:

- veel inspanningen om ICT te introduceren worden gedwarsboemd door gebrek aan stroom, want stroomuitval komt dagelijks voor;
- Slechte verbinding in combinatie met dure bandbreedte vormen een voortdurende uitdaging voor het gebruik van ICT ter verbetering van onderwijsmogelijkheden in Afrika. IICD en haar lokale partners focussen zich daarom op het vinden van goedkope, duurzame (online) oplossingen;
- De accreditatie van lokaal ontwikkeld materiaal blijft een obstakel voor veel lokale initiatieven van scholen, omdat accreditatie een langdurig en gecompliceerd proces is in de meeste landen.

Sectorimpact

In het hier beschouwde jaar verzamelde IICD monitoring en evaluatie data van leraren in acht onderwijsprojecten in drie landen (Bolivia, Oeganda en Zambia). De gegevens tonen aan dat leraren zich bewuster zijn geworden van de toegevoegde waarde van ICT voor hun werkzaamheden. Zij voelen ook dat ze meer aan kunnen. Maar in vergelijking met de voorgaande jaren voelden zij zich minder in staat concreet voordeel te behalen uit hun gebruik van ICT. Dit kan het gevolg zijn van de moeilijkheden om toegang te krijgen tot het internet. Ondanks veel verbeteringen vormt de verbinding nog steeds het grootste obstakel in de meeste (Afrikaanse) ontwikkelingslanden. Het is vaak onbetrouwbaar, langzaam en duur. Op de meeste scholen delen leraren en studenten computers en de internetverbinding, vaak in een computer-lokaal. Leraren zijn ontevreden omdat zij weten dat de materialen beschikbaar zijn maar dat ze er niet bij kunnen.

Het is interessant dat vrouwen meer impact bespeuren dan mannen als het gaat om ICT-activiteiten. Algemeen gesproken beginnen vrouwen in ontwikkelingslanden vanuit een achtergestelde positie ten opzichte van mannen. IICD streeft naar een gelijke betrokkenheid van mannen en vrouwen. Door de programma's voelen vrouwen zich sterker, wat ook blijkt uit de cijfers (68% in vergelijking met 55%). De positieve uitwerking op vrouwen wordt nog versterkt door het feit dat vrouwen in het algemeen meer betrokken en toegewijd zijn om ontwikkelingsprogramma's uit te voeren, wat er toe leidt dat vrouwen er meer voordeel uit halen.

2.3 ICT voor goed bestuur (governance)

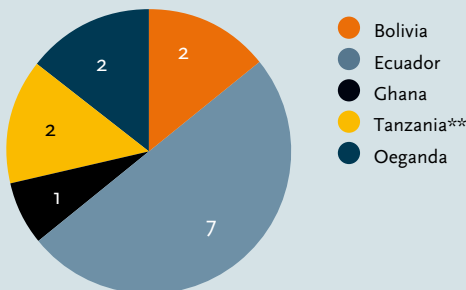
Goed bestuur is een eerste vereiste voor duurzame ontwikkeling. Het heeft betrekking op politieke en institutionele processen en resultaten die noodzakelijk zijn voor het bereiken van ontwikkelingsdoelen. Goed bestuur zorgt ervoor dat de meest kwetsbare mensen in de maatschappij een stem hebben als er beslissingen worden genomen en dat ook de mening van minderheden in overweging wordt genomen. Participatie, transparantie, begrip, doeltreffendheid, efficiëntie en aansprakelijkheid maken allemaal onderdeel uit van goed bestuur. In 2010 werkten IICD en haar partners aan het verbeteren van de efficiëntie en transparantie van openbare informatie, waarbij hulpmiddelen werden geboden om de burgers in staat te stellen invloed en controle uit te oefenen op het overheidsbeleid en om de positie van bepaalde groepen te versterken, met name vrouwen en inheemse bevolkingsgroepen.

Doelen en doelgroepen

IICD ondersteunt organisaties uit het maatschappelijk veld en ambtenaren die in publieke instellingen en bij lokale overheidsinstanties werken, waarbij het zich richt op drie hoofddoelen:

- **Politieke efficiëntie.** Wij gebruiken ICT ter verbetering van de informatie- en werkstroom, omdat het verbeteren van de informatiestroom tussen, en in, lokale gemeenschappen en districten het decentralisatieproces ondersteunt en verbetert;
- **Transparante processen en doeltreffende wisselwerking.** Onze input draagt bij aan transparante processen en doeltreffende wisselwerking tussen lokale en landelijke overheden, waarbij het ook aanmoedigt tot betrokkenheid van de private sector en de burgersamenleving;
- **Betere burgerleiders.** IICD helpt partners ervoor te zorgen dat de meest kwetsbare mensen in de maatschappij een stem hebben als er beslissingen worden genomen en dat ook naar de mening van minderheden geluisterd wordt.

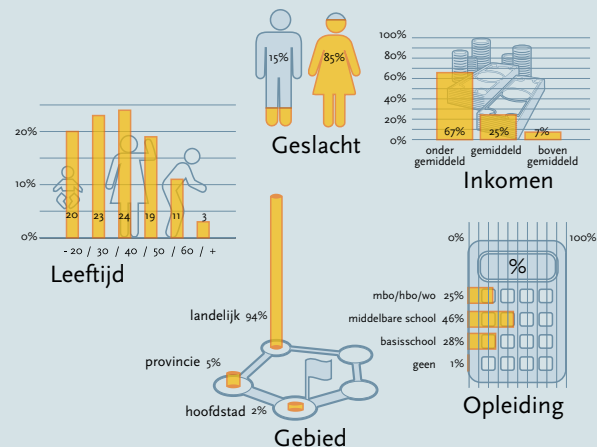
Projecten per land in de governance-sector *

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld.

** Alle projectactiviteiten in Tanzania gaan onafhankelijk van IICD verder.

Profiel van eindgebruikers in de governance-sector

Resultaten

In 2010 ondersteunde IICD 12 e-governance projecten en twee beleidsvormingsprocessen en leveraging-programma's, waarmee meer dan 160.000 eindgebruikers en 420.000 indirecte begunstigden werden bereikt. Wij waren actief in Bolivia, Ecuador, Ghana en Oeganda.⁵ De lichte daling in bereik, vergeleken met 2009 (toen wij 170.000 eindgebruikers en 560.000 indirecte begunstigden bereikten), is het gevolg van het feit dat wij ons terugtrekken uit de werkzaamheden in de sector governance (goed bestuur), in lijn met de nieuwe strategische focus van IICD voor de periode 2011-2015. In sommige gevallen betekende dit dat wij onze steun sneller stop moesten zetten dan dat we normaal zouden doen, wat het misschien moeilijker maakt voor onze partners om ontwikkelingsactiviteiten op basis van ICT draaiende te houden zonder verdere ondersteuning.

⁵ De governance-activiteiten in Tanzania gaan onafhankelijk verder. Dit betekent dat ze nog steeds actief zijn en onderdeel uitmaken van actieve netwerken, maar dat ze financieel onafhankelijk zijn van IICD.

Ons governancewerk richtte zich voornamelijk op vrouwen. In 2010 steunde IICD een aantal governance-projecten in Latijns-Amerika waarbij de focus lag op het versterken van leiderschap onder vrouwen. Deze inspanningen bleken erg succesvol voor wat betreft impact en bereik. Het merendeel van de deelnemende vrouwen hebben een basisschool- of middelbare schoolopleiding, wonen op het platteland en hebben een inkomen dat onder het gemiddelde ligt.

Hoogtepunten

Politieke efficiëntie

De lokale e-government projecten in Tanzania en Oeganda bevinden zich in de zelfstandige voortgangsfase. Deze projecten focussen op het vergroten van de transparantie van de overheidsadministratie op gemeentelijk- en districtsniveau. De projecten, hoewel niet langer gefinancierd door IICD, worden nog steeds regelmatig bezocht en zijn belangrijke referentiepunten geworden voor andere e-government initiatieven op nationaal en regionaal niveau.

Transparante processen en doeltreffende wisselwerking.

In Ecuador en Oeganda ondersteunde IICD initiatieven die groepen burgers stimuleren deel te nemen aan publieke bestuurskwesties. In Oeganda werkten wij samen aan het e-Society project, samen met de Nederlandse NGO HIVOS en met de financiële ondersteuning van de Europese Unie. Dit project, dat begon in 2009, concentreert zich op het helpen van organisaties uit het maatschappelijk middenveld en burgers in district Kasese om meer druk uit te oefenen op de lokale overheid door actieve participatie aan plannings-, ontwikkelings- en feedbackprocessen. De uitvoering was goed onderweg in 2010. De aangepaste strategische focus van IICD voor 2011-2015 betekende echter dat wij onze steun moesten beëindigen en duurzaamheid kan nu een probleem worden. In Ecuador hielp IICD Radio la Luna, een radiostation die historisch gezien een belangrijke rol heeft gespeeld in het informeren van de Ecuadoriaanse gemeenschap over politieke kwesties. Het werk draaide om het digitaliseren van documentatiemateriaal om de inhoud ervan breed beschikbaar te maken, en om hulpmiddelen te implementeren voor het stimuleren van online en offline discussies. Materialen kunnen nu worden uitgewisseld tussen verschillende zelfstandige persagentschappen in Latijns-Amerika. In 2010 lanceerde Radio la Luna een nieuwe website met achtergrondinformatie over de programma's, waarbij voornamelijk gebruik werd gemaakt van Web 2.0 tools voor interactie met de luisteraars. Het station verzorgt nu cursussen in civiele journalistiek waarbij lessen over het gebruik van het Web worden gecombineerd met lezingen door journalisten.

Een ander project dat het blijvend goed doet is de digitale krant Participación Ciudadana in Ecuador. Dit elektronische bulletin voorziet burgers van onpartijdig nieuws en informatie, verzorgd door regionale persbureaus als tegenhanger van de centralistische, stedelijke partijdigheid van de Ecuadoriaanse journalistiek. Om nieuwsberichten aan te vullen wordt het publiek uitgenodigd actief deel te nemen aan het plaatsen van blogs en video's en om online mee te doen aan debatten en quizzes. Sms-diensten, Facebook en Twitter worden ingezet om burgers op de hoogte te houden en om ze uit te nodigen deel te nemen aan discussies. Vanaf begin 2008 heeft het project voortdurend de doelstellingen behaald. In de eerste maand na de lancering had de website 90.000 bezoekers. De vier regionale kantoren hebben nu elk

hun eigen subportaal op Ciudadanía Informada, waardoor lezers toegang hebben tot nieuws per regio. In 2010 organiseerde Participación Ciudadana zes online forums waar veel deelnemers op afkwamen. De forums combineren de organisatie van livediscussies tussen deskundigen en belanghebbenden over een hoofdthema, doorgaans gerelateerd aan de impact van het overheidsbeleid, met chatten met lezers en kijkers. Zij hebben belangrijke discussies op gang gebracht, zowel tijdens als na het evenement.

Krachtigere burgerleiders

Andere governanceprojecten richtten zich op de positieversterking van burgerleiders, met name vrouwen. In Bolivia heeft het CIDOB, een organisatie die wordt gerund door en voor de inheemse bevolking, lokale vrouwen geholpen bij het aangaan van leiderschapsrollen en het ontwikkelen van beleidsvoorstellen met behulp van internet en blogs. Gelijksortige online tools worden gebruikt door vrouwen in Bolivia om te zoeken naar advies en ervaringen uit te wisselen over huiselijk geweld, als onderdeel van het project Casa de la Mujer. In Ecuador richtte een door IICD ondersteund project zich specifiek op het betrekken van jonge mensen bij het politiek debat. Er werden jeugdraden opgericht om invloed uit te oefenen op gemeenteniveau. De raden beheren virtuele openbare ruimten voor de interactie met hun gemeenten, waarbij o.a. nieuwe projecten worden voorgesteld ter ondersteuning van plaatselijke gemeenschappen.

Uitdagingen en geleerde lessen

Om de activiteiten in de governancesector af te ronden, voerde IICD een interne evaluatie uit van de governancegerelateerde werkzaamheden in Ecuador en Oeganda in 2010. Een van de conclusies luidt dat, in vergelijking met projecten in andere sectoren, de governance-activiteiten van IICD doorgaans grote moeite hadden een eigen inkomen te genereren. Zij waren daarom geneigd afhankelijk te blijven van externe financiering. Wat het werk nog uitdagender maakte was het feit dat IICD alleen met kleine spelers te maken had, geheel in lijn met een expliciete keus die werd gemaakt tijdens de Governance Roundtable van 2005. Ervaring heeft ons geleerd dat de financiële duurzaamheid van kleine organisaties vaak moeilijk te voorspellen is. Een van de lessen is dus dat het van cruciaal belang is een goed doordachte duurzaamheidsstrategie te hebben aan het begin van een governanceproject, bij voorkeur in de fase van projectformulering.

Ervaring leert ook dat IICD-activiteiten redelijk succesvol zijn geweest in het geven van een stem aan achtergestelde groepen. In eerste instantie concentreerde IICD zich op de institutionele versterking van partners in de governancesector om ze te helpen effectiever samen te werken met de (lokale) overheid. Pas in een later stadium hielpen wij partners ook hun stem te laten horen.

Sectorimpact

In 2010 verzamelde IICD monitoring en evaluatie data over 12 projecten in drie landen (Bolivia, Ecuador en Oeganda). Hoewel deze gegevens voornamelijk voor leerdoeleinden werden verzameld, tonen ze ook de impact aan die we hebben bereikt.

Deelnemers aan governanceprojecten hechtten veel waarde aan de steun van IICD. Zij gaven niet alleen aan bewuster geworden te zijn van de toegevoegde waarde van ICT bij het vergroten van de transparantie en empowerment, maar nog belangrijker, zij zeiden dat ze succesvoller waren in het bereiken van hun doelen dan in voorgaande jaren. Deze positieve trend laat zien hoe de inspanningen van IICD zich de afgelopen jaren hebben uitbetaald. Het succes van IICD op dit front is deels te danken aan de aard van de projecten die ondersteund werden. Veel van het werk, met name de projecten in Latijns-Amerika, concentreerde zich op het versterken van de positie van vrouwen, waarbij onderwerpen behandeld werden als leiderschap van vrouwen, waarmee de stem van vrouwen werd gehoord en vrouwenrechten werden verdedigd. Lokale partners in deze projecten zijn vaak erg toegewijd in het bereiken van hun doelstellingen. Bovendien zijn zij gefocust op samenwerking en hechten zij veel waarde aan communicatie. Hun succes wordt weerspiegeld door de hoge impact score van het werk van IICD in de governancesector.

2.4 ICT voor gezondheid

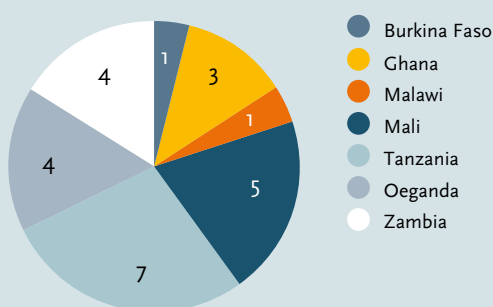
Gezondheidszorg staat in de meeste ontwikkelingslanden constant onder druk. Er zijn weinig ziekenhuizen en ze liggen ver uit elkaar. Waar ziekenhuizen zijn, hebben deze te kampen met een chronisch tekort aan deskundig personeel, medicijnen en basisapparatuur. Door de enorme afstanden in veel Afrikaanse landen, moeten de meeste mensen dagenlang lopen om bij de dichtstbijzijnde arts of kliniek te komen, en vaak halen ze dit helemaal niet. IICD werkt nauw samen met lokale artsen, ziekenhuisbeheerders en overheidsambtenaren om ICT te gebruiken om de medische diensten dicht bij de behoeftige bevolking te brengen.

Doelen en doelgroepen

IICD ondersteunt programma's in de gezondheidssector die de kwaliteit van de gezondheidszorg verbeteren, waarbij wordt gewerkt naar drie hoofddoelen:

- **Verbeterde capaciteit van zorgverleners en zorgverlenende instanties.** Wij zoeken naar manieren waarop ICT artsen en gezondheidswerkers op het platteland toegang kan geven tot recente informatie op gebied van gezondheid, collega's kunnen raadplegen, en kunnen leren middels teleconsultatie en internetprogramma's;
- **Efficiëntie in de gezondheidszorg.** Samen met zorgmanagers in districts- en provinciale ziekenhuizen en klinieken, zoekt IICD manieren om het beheer van het gezondheidsinformatiesysteem door het gebruik van ICT te verbeteren;
- **Gezondheidsvoorlichting.** Wij ondersteunen het gebruik van ICT-toepassingen die gemeenschappen rechtstreeks toegang geven tot relevante informatie over gezondheidszorg, met name via sms.

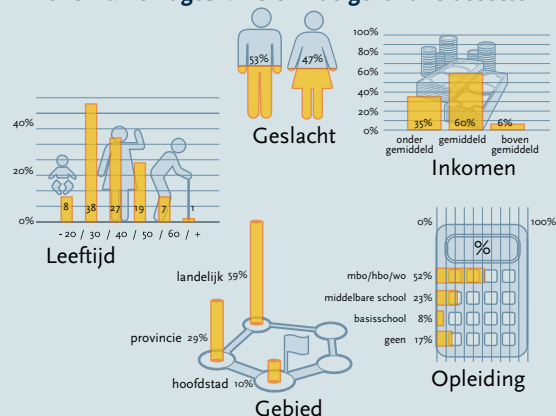
Projecten per land in de gezondheidssector*

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld.

** Het project in Burkina Faso is officieel een levensonderhoud en ondernemerschap project, maar gaat eigenlijk over gezondheidsbewustwording.

Profiel van eindgebruikers in de gezondheidssector

Resultaten

In 2010 ondersteunde IICD 19 gezondheids- en hygiëneprojecten en 5 gezondheidsgerelateerde beleidsformuleringsprocessen en leveragingprogramma's in Burkina Faso, Ghana, Mali, Malawi, Tanzania, Oeganda en Zambia. Deze activiteiten bereikten ongeveer 5000 eindgebruikers en meer dan 623.000 indirecte begunstigen, gelijk aan 2009. De constante trend in bereiksaantallen, in plaats van groei, wordt deels verklaard door het feit dat IICD haar bestaande gezondheidssteunprogramma aan het afbouwen is als voorbereiding op de ontwikkeling van een nieuw samenwerkingsprogramma op gebied van gezondheid in het Connect4Change-consortium.

Van onze gezondheidsprogramma's profiteren patiënten, zorgverleners, medisch studenten, beleidsmakers en de mensen zelf, direct en indirect. Gezondheidsvoorlichtingsprojecten zijn in eerste instantie gericht op de achtergestelde groeperingen in de maatschappij; mensen die op het platteland wonen, met weinig of geen formele opleiding, en een lager-dan-gemiddeld inkomen. Wij bereiken een breder publiek in onze projecten waarin ICT wordt gebruikt ter verbetering van ziekenhuisefficiëntie. Omdat het merendeel van deze ziekenhuizen zich richten op de provincie, verlenen zij zorg aan een bredere doorsnede van de samenleving. Veel patiënten in deze ziekenhuizen zijn afkomstig uit provinciesteden, waar bewoners vaak beter af zijn voor wat betreft levensonderhoud, opleiding en inkomen.

Hoogtepunten

Verbeterde capaciteit van zorgverleners en zorgverlenende instanties

Met hulp van IICD ontwikkelde partnerorganisatie SEND-Ghana een innovatieve benadering en een tool voor de controle van het National Health Insurance Scheme (NHIS) in 21 districten in Noord-Ghana. Het land introduceerde in 2003 het NHIS om te voorzien in standaard gezondheidszorg voor alle Ghanezen, met name de arme en kwetsbare bevolking. Met de controletool kunnen lokale gezondheidswerkers mobiele apparaten gebruiken voor het verzamelen van recente informatie op het niveau van gezondheidszorgfaciliteiten in het veld. Bevindingen en problemen worden doorgespeeld op provinciaal- en regionaal niveau zodat belanghebbenden dit kunnen bespreken en aanpakken. Naast de NHIS-controletool heeft SEND-Ghana een actieve online discussiegroep in het leven geroepen en de mogelijkheid geboden controle- en propaganda-informatie uit te wisselen met lokale partners en belanghebbenden.

In Mali voorzag de ervaring die werd opgedaan met de IKON/CERTES telegeneeskunde en e-health-programma's in een sterke basis voor onze hulp aan de National Federation of Community Health Associations (FENASCOM). De interesse van ongeveer 30 gezondheidscentra werd gewekt door de introductie van digitale microscopen voor gezondheidswerkers. Dit wakkerde het enthousiasme aan voor relatief goedkope oplossingen, zoals telegeneeskunde en e-learning met gebruik van laptops en internettoegang via mobiele netwerken. Door een combinatie van factoren - beschikbaarheid van goede expertise, uitbreiding van mobiel netwerkbereik en dalende kosten van ICT-apparatuur - kon het project haar focus verschuiven van partners in de gezondheidszorg en ziekenhuizen op regionaal niveau naar steun voor gezondheidscentra voor de hele gemeenschap.

Efficiëntie in de gezondheidszorg

Nkhoma Hospital was het eerste ziekenhuis in Malawi dat succesvol een informatiesysteem voor ziekenhuismanagement (HMIS) implementeerde dat werd ontwikkeld en dat zijn waarde had bewezen in gezondheidsprogramma's in Tanzania. Het ziekenhuis in Malawi paste het systeem aan eigen behoeften aan met behulp van Tanzaniaanse collega's. De volgende stap is het uitbreiden van het gebruik van ICT naar acht klinieken die een relatie hebben met Nkhoma Hospital, waarbij de focus ligt op HMIS, doorverwijzingen en telegeneeskunde.

Voorlichting in de gezondheidszorg

In Mali maakt de NGO AAAG (Association d'Aide et d'Appui aux Groupements) gebruik van multimedia voor verbeterde voorlichting op gebied van gezondheidszorg in de regio's Mandé en Tiakadougou. Er zijn multimediafilms gemaakt over verschillende onderwerpen die met gezondheid te maken hebben, zoals vaccinaties en prenatale zorg, en voorbeelden van goede en slechte hygiëne en sanitaire voorzieningen. De films worden in het openbaar vertoond door een animatieteam van AAAG om informele discussies uit te lokken. De voorlichtingscampagne over vaccinatie bleek goed getimed en uitermate relevant te zijn, want de start viel samen met een uitbraak van meningitis en de mazelen. De campagne stimuleerde mensen om voorzorgsmaatregelen te treffen en om zich te laten inenten. Het resultaat was dat veel kinderen deze ziekte bespaard bleef. Om haar invloed en bereik te vergroten werkt het AAAG nu samen met de National Federation of Community Health Centres (FENASOM) en Fabema, een boerenorganisatie die actief is in de Mandé-regio.

Uitdagingen en geleerde lessen

Het financieel duurzaam onderhouden van het gebruik van ICT en het betalen van de salarissen van kundig technisch personeel is voor veel zorginstanties moeilijk gebleken.. Voor de Zambia Union of Nurses Organisation (ZUNO) bijvoorbeeld, waren de in 2010 geïnde lidmaatschapsgelden niet toereikend voor het aanhouden van gekwalificeerd technisch personeel. Dit heeft de activiteiten van de informatiecentra van ZUNO en het beheer van de ICT-programma's stil gelegd. ZUNO is nu bezig de capaciteit van het gewone personeel te vergroten zodat zij deze verantwoordelijkheden op zich kunnen nemen.

Een probleem van het betrekken van gezondheidscentra op het platteland bij ICT voor gezondheidsprogramma's blijft het gebrek aan elektriciteit of de onregelmatige beschikbaarheid ervan. In Burkina Faso maakt Sahel Solidarité gebruik van zonnepanelen voor stroomtoevoer aan de ICT-apparatuur. Accuspanning neemt echter sneller dan verwacht af en regelmatige vervanging van apparatuur blijkt erg kostbaar te zijn. Dergelijke moeilijkheden vormen voortdurend een belemmering voor de effectiviteit van ICT-gebruik. Landelijke gezondheidscentra in Mali en Tanzania leiden ook onder de onbetrouwbare stroomtoevoer, waarmee de noodzaak wordt versterkt van het vinden van betrouwbare back-upsystemen en energie-efficiënte automatiseringsoplossingen, zoals 'thin-client' netwerken.

Sectorimpact

In het hier beschouwde jaar verzamelde IICD monitoring en evaluatie data over 19 projecten in zes landen (Burkina Faso, Ghana, Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia). Er was een groot onderscheid te zien tussen de impact van HMIS-projecten en de impact van gezondheidsvoorlichting projecten. De gezondheidsvoorlichting projecten hadden een grotere algehele impact in 2010 in vergelijking met 2009, terwijl de HMIS-projecten een aanzienlijke verlaging lieten zien van waargenomen impact. Mensen die deelnamen aan het HMIS-project gaven aan dat zij zich mondiger voelden en zich bewuster waren van de voordelen van het gebruik van ICT tijdens hun werkzaamheden. Zij voelden zich echter minder in staat daadwerkelijk te profiteren van ICT om hun werksituatie te verbeteren. Dit weerspiegelt deels de sterke focus van IICD in 2010 op het helpen van onze partners in de gezondheidssector om het gebruik van ICT te verankeren in hun werkzaamheden en te garanderen dat ICT-toepassingen (financieel) duurzaam zijn. Ziekenhuizen bleven echter grote moeilijkheden houden met de kostendekking van de integratie van ICT in hun organisatie. Vooral de kosten voor de verbinding zijn hoog. Het feit dat er in 2010 minder training werd gegeven in sector HMIS-projecten was ook van invloed op hoe tegen de impact werd aangekeken.

Een reden waarom de voorlichtingsprojecten over gezondheid zo succesvol werden bevonden, is dat de meeste projecten redelijk nieuw waren in 2010; ervaring leert dat deelnemers de eerste twee jaar na implementatie extra positief zijn over een project. In deze periode ontdekken mensen de vele nieuwe mogelijkheden die ICT hen biedt. Na verloop van tijd raken zij gewend aan de nieuwe faciliteiten en het project moet meer inspanningen leveren om de competenties en het bewustzijn van de deelnemers te onderhouden en verder te versterken.

In beide soorten gezondheidsprojecten ervoeren vrouwen meer impact dan mannen, met name voor wat betreft positieversterking. Een vrouwelijke deelnemster, een verpleegkundige in Tanzania, vertelde in een focusgroep dat ICT haar toegang verleende tot de harde feiten - feiten die zij kon gebruiken in haar werkomgeving, zonder dat zij op een botte manier werd geweigerd omdat zij een vrouw is.

2.5 ICT voor levensonderhoud, ondernemerschap en het milieu

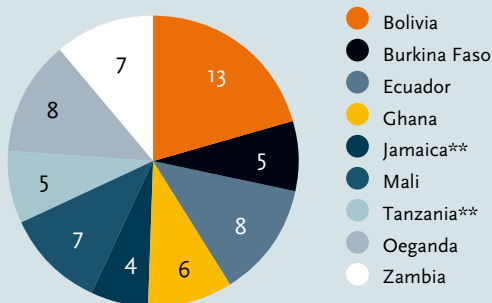
Voor boeren en ondernemers in landelijke gemeenschappen overal ter wereld, kan zelfs de meest bescheiden stijging in de productie of de inkomsten een enorme invloed hebben op de levenskwaliteit. Dit gaat vaak gepaard met verbeteringen in de gemeenschappen waar men in leeft. IICD helpt boeren en ondernemers om ICT-tools te gebruiken om hun positie te versterken, door bijvoorbeeld nieuws te verkrijgen over productiemethoden en prijs- en marktinformatie. Daarnaast zoekt IICD naar innovatieve manieren om ICT te gebruiken en economische welvarendheid te bevorderen in ontwikkelingslanden, zowel in algemene zin als specifiek door het bevorderen van milieuvriendelijke productie en het duurzaam gebruik van water.

Doel en doelgroepen

Het werk van IICD op het gebied van levensonderhoud, ondernemerschap en milieu ondersteunt een diverse groep mensen, waaronder kleinschalige boeren en lokale ondernemers. Onze inzet om ze te helpen hun inkomenspositie te verbeteren omvat drie gebieden:

- **Productie, certificering en traceerbaarheid.** Samen met onze partners ontwikkelen we verbeterde ICT-tools om informatie te verzamelen voor (biologische) productie en certificeringprocessen en de traceerbaarheid van landbouw producten;
- **Markt- en prijsinformatie.** IICD bevordert verbeterde toegang tot informatie over prijzen, markten en alternatieve productiemethoden, zoals biologische productie en manieren om te reageren op veranderingen in het milieu;
- **ICT vaardigheden en capaciteit.** We geven basistraining in essentiële ICT-vaardigheden voor financiën, administratie en marketing om ondernemers te helpen hun bedrijf beter te runnen. Een dergelijke training kan nieuwe zakelijke mogelijkheden genereren voor jonge mensen, bijvoorbeeld in het onderhoud van hardware en reparatiediensten.

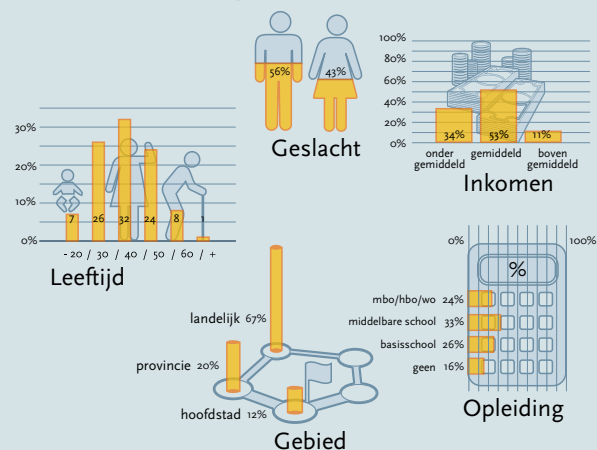
Projecten per land in de levensonderhoud- en ondernemerschapsector*

* Deze projecten zijn leveraging programma's, beleidsformuleringsprocessen en projecten in het veld.

** Alle projectactiviteiten in Jamaica en Tanzania gaan onafhankelijk van IICD verder.

Profiel van eindgebruikers in de levensonderhoud- en ondernemerschapsector

Resultaten

In 2010 bereikte de steun van IICD op het gebied van levensonderhoud, ondernemerschap en milieu een aantal van 54 projecten en 10 beleidsformuleringsprocessen en leveragingprogramma's in Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Mali, Oeganda en Zambia.⁶ Van deze projecten profiteerden meer dan 341.000 eindgebruikers en 3,7 miljoen indirecte begunstigden. Dit was een aanzienlijke verhoging ten opzichte van 2009, toen onze activiteiten 230.000 eindgebruikers en 3,3 miljoen begunstigden hebben bereikt.

De programma's van IICD op het gebied van levensonderhoud en ondernemerschap zijn vooral gericht op kleinschalige boeren en ondernemers. Onze partners variëren van boerenfederaties en organisaties voor de ontwikkeling van gemeenschappen, tot ruilkantoren van goederen en nationale dienstverleners in de

⁶ De levensonderhoud en ondernemerschap-activiteiten in Jamaica en Tanzania gaan onafhankelijk verder. Dit betekent dat ze nog steeds actief zijn en onderdeel uitmaken van actieve netwerken, maar dat ze financieel onafhankelijk zijn van IICD.

landbouw. Ondanks dat elk type organisatie haar eigen samenstelling heeft, bestaat de groep begunstigen van IICD-ondersteunde activiteiten voornamelijk uit kleinschalige boerenbedrijven en boerenverenigingen, handelaars en handelsorganisaties, en informele kleine en middelgrote bedrijven (MKB's). In 2010 is het ons gelukt om meer vrouwen te bereiken dan in voorgaande jaren: bijna de helft van de mensen waar deze programma's op gericht zijn was vrouw (47%). Dit brengt ons dichterbij ons doel de strijd aan te gaan met armoede, gezien vrouwen in rurale gebieden over het algemeen meer achtergesteld zijn dan mannen op het gebied van inkomen en opleiding.

Hoogtepunten

Certificering en traceerbaarheid

Onze activiteiten en die van onze partners blijven waardevolle ervaringen genereren in het gebruik van ICT voor het versterken van (biologische) productie en certificeringprocessen en voor de verbetering van de traceerbaarheid van landbouw producten. In Zambia heeft een nationale vereniging van biologische producenten en verwerkers (OPPAZ) het digitale interne controlesysteem verbeterd door een mobiele applicatie te ontwikkelen voor het verzamelen van gegevens in het veld. Deze tool draait op met Android uitgevoerde PDA's die door boerderijinspecteurs worden gebruikt. Informatie die met de GPS-functie van de mobiele applicatie wordt verzameld, zorgt ervoor dat de inspecteurs accurate kaarten kunnen produceren van de stukken grond die worden gecontroleerd. De verbeteringen die in 2010 in het systeem zijn doorgevoerd, hebben het overbodig gemaakt om grote GPS-apparaten en zware laptops mee te moeten dragen.

In Bolivia heeft een vergelijkbare organisatie, AOPEB, een automatisch certificeringssysteem ontwikkeld voor biologische producten en producenten. Dit werd verder uitgebreid door zusterorganisatie FAUTAPO, welke zich richt op het in kaart brengen van de biologische quinoaproductie in de zuidelijke hooglanden van Bolivia. Het GPS-onderdeel van het apparaat levert waardevolle geografische gegevens over de locatie en socio-economische gegevens voor het interne controlesysteem. Dit specifieke systeem is innovatief in zijn gebruik van PDA's en een aangepaste versie van de CyberTracker software.

Programma's zoals deze hebben een aanzienlijke capaciteit voortgebracht in ontwerp, ontwikkeling en gebruik van certificering-ondersteunende systemen, die de mobiele verzameling van gegevens integreren met het in kaart brengen van het terrein. IICD blijft deze ervaringen toepassen op toekomstige programma's.

Marktprijisinformatie

Producenten in contact brengen met marktprijisinformatiesystemen is een essentieel middel waarmee ICT de positie van boeren en kleine handelaars in Afrika en Latijns-Amerika kan verbeteren. IICD heeft dit doel geïntegreerd in een aantal programma's die dezelfde doelen en doelgroepen nastreven. Het Market Access Promotion Network (MAPRONET) in Ghana en FEPASSI, een bond van landbouwproducenten in Burkina Faso, zijn belangrijke partners binnen deze activiteiten. Beide organisaties verzorgen het effectief gebruik van de uitwisseling van de ESOKO marktinformatie tussen hun leden. In 2010 heeft MAPRONET zich specifiek gericht op het verhogen van de productie door en marketingmogelijkheden van kansarme vrouwen in haar landelijke afwateringsgebieden. De activiteit zorgde ervoor dat ze mobiele telefoons en productcodes konden gebruiken om informatie op te vragen vanuit het platform. Deelnemers leerden tevens hoe ze de

aangeleverde informatie konden interpreteren, het in verband konden brengen met hun eigen productieplannen en betere marketing- en verkoopbeslissingen konden nemen als gevolg daarvan.

In Bolivia heeft een landbouwinformatieprogramma haar succes kunnen voortzetten met de afdelingsoverheid van Santa Cruz. In voorgaande jaren heeft het project marktprijsinformatiesystemen opgezet met behulp van internet en radio. De dagelijkse informatieverspreiding via de radio is momenteel een van de populairste programma's van de afdeling van het radiostation en trekt elke dag meer dan 200.000 luisteraars.. Onlangs is mobiele telefonie als aanvullende dienst toegevoegd. Een pilotgroep van 1000 producenten ontvangt elke dag marktprijzen. De focus wordt nu verlegd naar het betrekken van overheidsinstanties en groepen boeren om een effectiever gebruik van de aangeleverde landbouwinformatie te bevorderen.

Informatie over de landbouwproductie

Zambia's National Agricultural Information Services (NAIS) is van een eerste focus op bedrijfsontwikkeling doorontwikkeld naar het gebruik van innovatieve applicaties om haar achterban beter te kunnen dienen. NAIS is een overheidsbureau dat is opgezet om de beschikbaarheid van technisch advies aan landbouwproducenten te verhogen. In de eerste fase van haar gebruik van ICT, heeft NAIS zich gericht op het maken en beheren van haar eigen informatiediensten en –producten. In 2010 heeft het een op internet gebaseerd feedbacksysteem ontwikkeld om een rendabele vraag-en-antwoorddienst te verzorgen tussen het bureau en boeren. Producenten kunnen nu hun mobiele telefoon gebruiken om aan NAIS vragen te stellen over dringende landbouwproblemen en ontvangen binnen de kortst mogelijke tijd een bruikbaar antwoord.

Uitdagingen en geleerde lessen

In 2010 heeft in Tema, Ghana, een 'Cross-Country Learning Event' (CCLE) over ICT voor levensonderhoud en ondernemerschap plaatsgevonden. Dit evenement heeft 23 deelnemers samengebracht, die de IICD-partners uit zeven landen vertegenwoordigen: Bolivia, Ecuador, Burkina Faso, Mali, Oeganda, Zambia en Ghana. Tijdens de bijeenkomst kwam vele jaren aan ervaring samen in het implementeren van ICT programma's voor het verbeteren van levensonderhoud en ondernemerschap. Deelnemers noemden de belangrijkste obstakels waar zij tegenaan lopen tijdens het uitvoeren van hun werkzaamheden:

- Hoog percentage analfabetisme in landelijke gebieden, wat het nut van internet en diensten gebaseerd op de mobiele telefoon beperkt;
- Onvermogen om ICT-projecten zelfstandig te onderhouden, naast onvoldoende budget en onduidelijke duurzaamheidsstrategieën;
- Moeilijkheid om intellectuelen, technici en beleidsmakers ervan te overtuigen dat de arme bevolking voordeel kan hebben van ICT;
- Gebrek aan opslagfaciliteiten voor landbouwvoorwerpen, waardoor boeren niet de mogelijkheid hebben om te wachten met de verkoop tot ze een hogere prijs of grotere hoeveelheden kunnen omzetten;
- Onvoldoende stroomdekking;
- Gebrek aan verbinding in afgelegen gebieden;
- Onvoldoende beschikbaarheid en capaciteit van technici, gepaard gaand met onvoldoende steun van leidinggevenden;
- Hoge kosten van 'shortcodes' gebruikt voor op sms-gebaseerde informatiediensten.

Met deze beperkingen in gedachte, zijn CCLE-deelnemers van mening dat radio nog lange tijd een belangrijk onderdeel zal blijven van marktprijsinformatiesystemen. Het is namelijk van onschatbare waarde voor het verspreiden van technische productie-informatie in afgelegen gebieden.

Impact op de sector

In 2010 heeft IICD van 24 projecten in 6 landen (Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Mali en Zambia) monitoring en evaluatie data verzameld. Ondanks dat de gegevens werden verzameld om ervan te leren, tonen ze niettemin de waargenomen impact van ons werk.

Evaluatiegegevens uit 2010 tonen aan dat vrouwen zich in het bijzonder krachtiger hebben gevoeld door deelname aan onze ICT activiteiten op het gebied van levensonderhoud, ondernemerschap en milieu. Net zoals in andere ontwikkelingssectoren ervaren vrouwen een grotere impact dan mannen. Dit is bemoedigend, want de meeste projecten op het gebied van levensonderhoud en ondernemerschap zijn gericht op vrouwen en de vermindering van armoede onder deze doelgroep. Vooral in landelijke gebieden proberen vrouwen te starten vanaf een achtergesteld positie, met een lager inkomen en weinig of geen formele opleiding. Tegelijkertijd spelen vrouwen een cruciale rol in het onderhouden van rurale gezinnen, waarbij ze ervoor moeten zorgen dat de kinderen te eten krijgen en naar school gaan, en dat de gezondheid en sanitaire voorzieningen adequaat zijn.

Ook bemoedigend is de sterke impact gemeten in landelijke gebieden. Dit geeft aan dat de levensonderhoud en ondernemerschapsprogramma's van IICD succesvol zijn geweest op de plaatsen waar de meeste achtergestelde mensen wonen.

De gegevens tonen aan dat de hoogste impact geldt voor mensen tussen 20 en 60 jaar.. Dit is een economisch actieve populatie die direct geïnteresseerd is in het verbeteren van hun levensonderhoud omdat zij vaak een familie te voeden hebben.

Onze activiteiten hebben een echt verschil gemaakt in het levensonderhoud van velen. Onze analyses tonen echter aan dat onderwijs een belangrijke factor blijft: hoe hoger een persoon is opgeleid, hoe sterker de waargenomen impact en hoe beter ze kunnen profiteren van ICT. Verdere evaluatie van de gegevens geeft het belang van geschikte targeting aan. Projecten die zendmedia gebruiken zoals radio, worden het meest gewaardeerd door mensen met een verminderde mogelijkheid om te lezen en moderne ICT-diensten te gebruiken. Beter opgeleide gebruikers geven een hogere tevredenheid aan bij projecten waarbij computers en het internet worden gebruikt. Vandaag de dag is traditionele media nog altijd van cruciaal belang voor het bereiken van deze achtergestelde leden van de gemeenschap.

3. Organisatie

3.1 Organisatorische ontwikkelingen

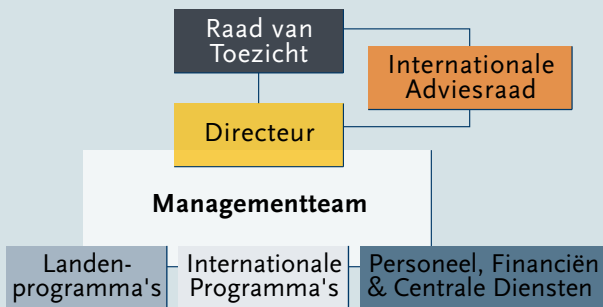
Het plannen van de aankomende strategische planperiode en het afstemmen van de personeelscapaciteit en de organisatiestructuur met de nieuwe doelen had voor IICD in 2010 zeer hoge prioriteit. Als voorbereiding op het aanstaande Connect4Change programma, moesten de bestaande organisatiestructuur en de functieprofielen worden beoordeeld en een plan worden opgesteld om ze voor het einde van het jaar te vernieuwen. Het doel was om de organisatie klaar te maken voor de volgende planperiode, van 2011 tot 2015.

Tegen het einde van 2010 had IICD 34 werknemers in dienst (20 vrouwen en 14 mannen), totaal 32,5 fte's. Van onze 34 werknemers werkten 9 parttime en 25 fulltime: het gemiddelde contract telde 0,92 fte. Werknemers werden over drie teams verdeeld: landenprogramma's, internationale programma's, en personeel, financiën & centrale diensten.

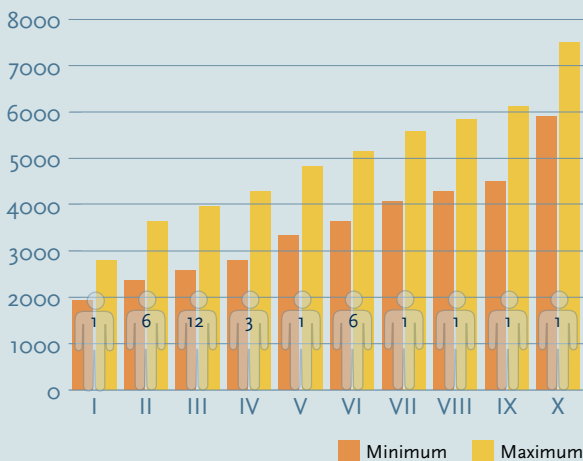
Het managementteam bestond uit vijf leden: Caroline Figuères (algemeen directeur en voorzitter MT), Stijn van der Krogt (directeur, landenprogramma's), Deem Vermeulen (teamleider, internationale programma's), Alan Gilmore (financieel manager) en Riet Nigten (teamleider, manager personeel, financiën & centrale diensten en Human Resources). In de loop van het jaar werd Riet Nigten opgevolgd door Patrick Sambo.

Het personeelsverloop in 2010 was bijna de helft van dat in 2009, met net iets minder dan 4 procent (1 werknemer).

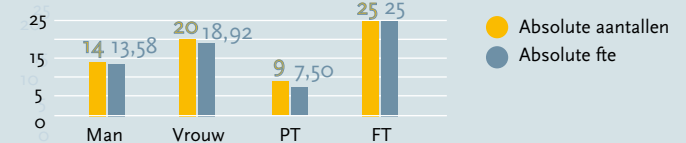
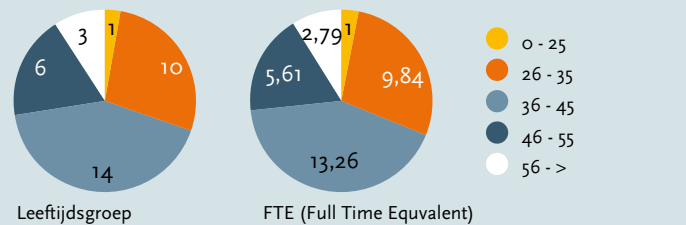
Organisatie

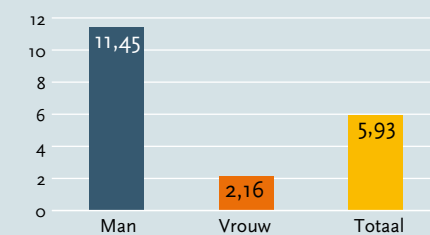
Werknemers per salarisschaal (2010)

Werknemersaantal en ziekteverzuim (totaal aantal werknemers: 34)

Ziekteverlof

Ondanks dat IICD in Nederland gevestigd is, is het een volledig internationale organisatie en beschouwt het diversiteit als een groot goed. IICD werft werknemers vanuit Nederland en over de grens om haar internationale karakter te behouden. In het jaar van beoordeling had IICD werknemers uit tien landen en drie werelddelen.

In 2010 is de afwezigheid door ziekte en zwangerschapsverlof verdubbeld in vergelijking met 2009 (naar 5,93%), want vier werknemers zijn met zwangerschapsverlof gegaan en één werknemer is langdurig ziek geworden.

3.2 Human resources

IICD had zichzelf drie strategische doelen gesteld voor de periode 2006 – 2010: uitgroeien tot een organisatie met expertise; haar werkomgeving verbeteren; en de structuur van de organisatie verbeteren zodat ze haar mandaat beter kan uitvoeren. Deze doelen zijn voor het einde van 2009 allemaal behaald.. Maar met de implementatie van het nieuwe Connect4Change-programma in zicht, kreeg IICD te kampen met een nieuwe uitdaging, namelijk het voorbereiden van de organisatie op haar nieuwe taken binnen het consortium.

In 2010 bleef IICD een steeds betere lerende organisatie worden, en verhoogde het de kwaliteit van haar Human Resources capaciteiten. Naast leeractiviteiten binnen het land en over de grens, zijn we binnen de organisatie zelf een aantal activiteiten gestart om werknemers te helpen leren van ervaringen. In 2010 hebben we maandelijkse intervisie bijeenkomsten georganiseerd binnen de Landenprogramma's en Internationale programma's. Naast deze populaire bijeenkomsten organiseerde IICD 19 één-op-één Thematische Leercirkels (TLC's): bijeenkomsten waar werknemers ervaringen uitwisselen met betrekking tot een specifiek onderwerp of een specifieke sector, zoals opleiding, levensonderhoud en ondernemerschap, gezondheidszorg en gender. We hebben thematisch leren verder gestimuleerd door ruimte te bieden voor het blijven voeren van discussies en het delen van informatie. Interne thematische experts hebben de TLC's verzorgd, en deze hebben waardevolle inzichten opgeleverd die later kunnen worden gebruikt tijdens het ontwikkelen van kennisproducten, zoals *Leermomenten* over de invloed van projecten binnen een specifieke sector. Andere middelen en activiteiten ter ondersteuning van het leren en uitwisselen waren het intranet en interne seminars gericht op technologie. Onderwerpen van seminars in 2010 waren Google Applicaties, 'cloud computing', marktprijsinformatiesystemen en het gebruik van geografische informatiesystemen met het *International Institute for Geo-Information Science and Earth Observation* (van de Universiteit Twente).

Ontwikkeling werknemers

Om de prestaties te verbeteren, maakt elke werknemer een ontwikkelingsplan op basis van het verbeteren van de persoonlijke competenties die nodig zijn voor de taken waar hij of zij verantwoordelijk voor is. Het plan omvat het volgen van cursussen of een coachingstraject.. Vorig jaar was de ontwikkeling van werknemers voornamelijk gericht op coachingstrajecten. Daarnaast hebben alle werknemers deelgenomen aan workshops over gender, over interne communicatie, en over de kunst van de dialoog voor de verdere verbetering van samenwerking tussen werknemers. In 2010 werd speciaal aandacht besteed aan genderproblematiek, aan het einde van het jaar beloond door een bonus.

Gezondheid en veiligheid

IICD heeft een onderzoek gelast naar een gezonde werkhouding, waarbij ze advies heeft ingewonnen over mogelijke burnoutrisico's en fysieke problemen die zich zouden kunnen voordoen bij werkgerelateerde stress. Dit was een eerste stap in de richting naar een intense inzet en betrokkenheid van alle werknemers als voorbereiding op het nieuwe programma voor de strategische planperiode voor 2011 – 2015. Daarnaast werd een externe consultant ingehuurd om een interne risicoanalyse en een psychosociaal onderzoek uit te voeren met betrekking tot de werkdruk van het personeel.

De organisatie voorbereiden op 2011–2015

Om het nieuwe programma uit te voeren voor de strategische periode van 2011 – 2015, heeft IICD haar bedrijfsstructuur en functieprofielen vernieuwd. Hiermee wordt ook de voortgang van onze partners in het zuiden erkend, die hun competenties dusdanig hebben verbeterd dat de werknemerstaken van IICD dat ook moeten. Daarnaast zullen we onze activiteiten niet alleen uitbreiden naar nieuwe landen, maar zullen we ook nauwer samenwerken met personeel uit andere ondersteunende landen, want het nieuwe programma zal in een consortium worden geïmplementeerd. Er zal meer nadruk worden gelegd op het bouwen van sterke relaties met faciliterende partners, zoals potentiële financiers, en met samenwerkingspartners voor onderzoek en het delen van kennis. Om ervoor te zorgen dat de organisatie deze nieuwe weg in kan slaan, is een nieuwe structuur aangebracht, zijn nieuwe functie- en taakbeschrijvingen opgesteld, en nieuwe salarisschalen geïntroduceerd. Voor het einde van het jaar waren alle werknemers beoordeeld en hadden zij hun nieuwe functie bekleed. Omdat we helaas een lager budget hadden ontvangen dan gevraagd, moest IICD het dienstverband van enkele IICD-werknemers beëindigen.

3.3 Kwaliteit en sociaal verantwoord ondernemen

Om het werk uit te voeren dat in ontwikkelingslanden moet worden gedaan vereist een goed geoliede, robuuste organisatie: een organisatie die werknemers helpt hun taken zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren. Door de juiste voorzieningen en procedures te implementeren kunnen werknemers van IICD hun activiteiten uitvoeren en tegelijkertijd de uitmuntendheid van het geleverde werk garanderen.

Om verantwoording af te leggen aan zichzelf en anderen gebruikt IICD verschillende tools om de kwaliteit van haar prestaties in zowel ontwikkelingslanden als op het hoofdkantoor in de gaten te houden. Vanaf 2007 hebben we het maatstafensysteem van de International Organization for Standardization (ISO) gebruikt om de verschillende kwaliteiten van onze organisatie te meten. In 2007 hebben we de ISO 9001:2000 certificering ontvangen, en in 2009 de ISO 9001:2008, welke op dat moment net uitgebracht was. Omdat beide certificeringen slechts gedurende een periode van drie jaar geldig zijn, werd IICD opnieuw gecontroleerd, en met een positief eindresultaat behaalde ze in 2010 de ISO 9001:2000 certificering.

Een van de tools die het Managementteam helpt bij het in een vroeg stadium detecteren van afwijkingen van de plannen is de tweejaarlijkse 'Management Review'. Hiermee blijft de organisatie scherp met betrekking tot haar strategieën en resultaten.

Op 30 maart 2010 werd IICD door het directoraat ontwikkelingssamenwerking van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken geïnformeerd dat het een van de 21 consortia was dat werd uitgenodigd om een volledig programmavoorstel in te dienen als subsidieverzoek. IICD en het Connect4Change-consortium scoorden 90 punten van de 100 punten die mogelijk waren, wat een duidelijke erkenning was van de professionaliteit en kwaliteit van ons voorstel.

Audits en beleid

Audits vormen een belangrijk proces waarmee IICD werkt om haar processen en kwaliteit van haar werk te verbeteren. In 2010 heeft IICD twee interne audits uitgevoerd. Een van deze twee onderzocht de effectiviteit van het werknemersoriëntatieprogramma, waarmee we nieuwe werknemers kennis laten maken met de organisatie, haar procedures, activiteiten en mensen. De andere audit onderzocht het vervangingsbeleid van IICD voor mensen die gedurende een langere periode afwezig zijn, bijvoorbeeld door zwangerschapsverlof.

Een belangrijk beleid dat in 2010 werd geïntroduceerd is het nieuwe exitbeleid voor projecten. Dit beleid biedt duidelijke richtlijnen voor wanneer de steun van IICD van een project eigenlijk stopt. Partners begrijpen over het algemeen dat de financiële steun van IICD voor projecten slechts voor een beperkt aantal jaren is, maar andere soorten steun van IICD kunnen voortduren ondanks dat de financiële steun al gestopt is. Projectpartners kunnen bijvoorbeeld worden uitgenodigd om workshops, training en focusgroepbijeenkomsten bij te wonen om ze te helpen hun ICT-ondersteunde activiteiten te blijven uitvoeren. Voor zowel IICD en haar partners zorgt dit voor onzekerheid over wanneer een partnerschap nu eigenlijk officieel eindigt. Het nieuwe beleid is ontworpen om het proces voor het uitfaseren van projecten transparanter te maken.

Sociaal verantwoord ondernemen

Sociaal verantwoord ondernemen behoort tot de kern van IICD's werk, en deze inzet vertalen wij verder in sociale verantwoordelijkheid in ons dagelijks handelen. In die geest streeft IICD ernaar afval te minimaliseren en milieuvriendelijke producten te kopen van ethisch verantwoorde, 'fair trade' handelaren. Personeel vliegt regelmatig naar het buitenland om onze plaatselijke partners te ontmoeten. Om de negatieve invloed op het milieu te verlagen, beperken we reizen tot een minimum en organiseren we dit zo efficiënt mogelijk.

Om het probleem van elektronisch afval aan te pakken werken we samen met onze Belgische partner Close the Gap, om oplossingen te ontwikkelen voor het recyclen van oude of vervangen computers op een sociaal verantwoordelijke en milieuvriendelijke manier. In Oeganda werd een pilot gestart om gebruikte computers te recyclen. De computers werden in Oeganda zo ver mogelijk uit elkaar gehaald. Onderdelen die ter plaatse niet verder uit elkaar gehaald konden worden, werden naar de dichtstbijzijnde fabriek voor recycling gebracht in Kenia, beheerd door Computers for Schools Kenya. In 2010 werden op deze manier meer dan 1000 computers uit elkaar gehaald en gerecycled.

3.4 Partners

Partners zijn van groot belang voor het werk van IICD, want de ontwikkelingsuitdagingen zijn te talrijk en te gevarieerd om alleen aan te gaan. IICD werkt samen met een groot aantal plaatselijke, nationale en internationale partners uit de publieke, private, en non-profitsector. Hun gecombineerde kracht is van cruciaal belang om tot duurzame ontwikkelingsoplossingen te komen. In 2010 heeft IICD met partners samengewerkt die ons helpen ons werk in het land uit te voeren, die IICD-activiteiten financieren en die onze expertise aanvullen met kennis in relevante sectoren en thema's.

Elke sector – hetzij privaat, publiek of non-profit – draagt haar eigen steentje bij aan de ontwikkelingscontext. IICD werkt samen met partners van elk van deze types op zowel plaatselijk als internationaal niveau. Sommige partners, voornamelijk kennispartners, helpen IICD specifiek in het ontwikkelen en delen van expertise in het gebruik van ICT binnen bepaalde sectoren, thema's of gebieden. Andere partners spelen een prominente rol in het veld, waar ze expertise, netwerken en budget bieden om ons te helpen op succesvolle wijze ICT4D-programma's en beleid te ontwikkelen.

Partners in het veld

In de ontwikkelingslanden waar IICD werkt, bieden verschillende instellingen, bedrijven en consultants voor ICT en mediatraining een groot aantal technische diensten aan onze projectpartners, waaronder training en advies. Het hebben van genoeg plaatselijke partners in het veld om nationale capaciteit en expertise in het gebruik van ICT op te bouwen is van cruciaal belang voor de duurzaamheid van ons werk. Op de lange termijn moeten projectpartners technische experts hebben waar ze ter plaatse op kunnen vertrouwen om ICT blijvend en volledig in te kunnen zetten. En nog belangrijker is wellicht dat er een groeiende behoefte is aan plaatselijk ontwikkelde oplossingen. Ervaring heeft ons geleerd dat oplossingen die in het land zelf zijn ontwikkeld, over het algemeen effectiever zijn dan standaard producten die vanuit het noorden zijn geïmporteerd. Dit komt doordat plaatselijke partners de plaatselijke behoeften begrijpen en de omstandigheden ter plaatse in overweging nemen. In 2010 heeft IICD met 30 partners in het veld samengewerkt die van het begin af aan technische diensten hebben geleverd.

Onze projectpartners die verantwoordelijk zijn voor het uitvoeren en testen van onze projecten in het veld zijn even belangrijk. Ondanks dat ze geen specifieke technische expertise, materialen en financiën bijdragen, is hun begrip van de plaatselijke omgeving en hun feedback over hoe de implementatie van ICT aangepakt moet worden van cruciaal belang voor het succesvol toepassen van ICT voor ontwikkeling. Om deze belangrijke dialoog te voeden, streeft IICD naar een atmosfeer van vertrouwen, openheid en gelijkheid met al haar projectpartners. In 2010 heeft IICD met 124 projectpartners samengewerkt.

Partners die financiële steun aan ICT4D-programma's bieden

Hulpbronnen voor ICT4D-activiteiten worden verzorgd door partners in de publieke, private, en non-profitsector. In de vorige eeuw was het grootste deel van onze budget voor programmatische ondersteuning op lange termijn afkomstig van publieke donorbedrijven zoals het Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken, de VK Afdeling voor Internationale Ontwikkeling (DFID), en het Zwitserse bureau voor Ontwikkeling en Samenwerking (SDC). Het programma en beleid van IICD is grotendeels in lijn gebracht met dat van hen.

In de afgelopen jaren is ICT gemeengoed geworden in de traditionele ontwikkelingssectoren, wat heeft geresulteerd in een lagere financiering door donors uit de publieke sector voor programmatische ICT steun. Vanaf 2008 heeft IICD zich daarom meer gericht op andere soorten partners om ons werk te ondersteunen, zoals privébedrijven, stichtingen en internationale NGO's.

Ondanks dat de impact van de economische crisis van 2009 nog steeds gevoeld werd in 2010, is het de meeste partners van IICD uit de privésector gelukkig toch gelukt hun steun voor ICT voor ontwikkeling te behouden. De Motorola Foundation, Inter Access (een IT dienst aanbieder) en NComputing (een desktop virtualisatiebedrijf) hebben hun partnerschap uitgebreid, net als Stichting CharITy, een stichting die door de Nederlandse vereniging van Chief Information Officers (CIO) werd opgericht. Nieuw in 2010 was de samenwerking van IICD met Ricoh, een hardwareleverancier die IICD heeft voorzien van kantoorapparatuur en –advies, en PWC, die waardevol advies heeft gegeven met betrekking tot accountancy (RJ650), en internationaal bouwbedrijf BAM, die IICD heeft gefinancierd.

In 2010 heeft IICD veel tijd besteed aan het vormen van het Connect4Change-consortium met Nederlandse ontwikkelingspartners Akvo, Cordaid, Edukans en ICCO. Samen met voorkeurspartner Text to Change hebben we een programmavoorstel voor financiering verzonden aan het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken (DGIS)..

Door een consortium van vijf prominente Nederlandse NGO's te vormen, heeft IICD haar banden binnen de Nederlandse ontwikkelingssector aangehaald. We hebben onze samenwerking met PSO uitgebreid – een vereniging van ongeveer 60 Nederlandse ontwikkelingsorganisaties – en met de Belgische NGO Close the Gap. Een nieuw convenant met het CTA (het Technical Centre for Agricultural and Rural Co-Operation ACP-EU) heeft de weg vrijgemaakt om voort te bouwen op onze voorgaande samenwerking. IN 2010 heeft CTA zich gewijd aan het ondersteunen van informatiecentra in Ghana en Tanzania.

In overeenstemming met onze strategie om financieringsbronnen te diversificeren, heeft IICD verschillende voorstellen verzonden naar nationale en internationale stichtingen en hulporganisaties, waaronder het US Agency for International Development (USAID), het Finnish International Development Agency (FINNIDA), de Melinda and Bill Gates Foundation, de Liberty Foundation en de Nederlandse Postcodeloterij.

Partners voor het creëren, delen en verspreiden van kennis

IICD is een kennisorganisatie. Haar kennis ligt in het toepassen van ICT op specifieke sectoren die relevant zijn voor ontwikkeling, zoals gezondheid en opleiding, en niet zozeer een expert in deze sectoren zelf. IICD vult haar expertise aan door samen te werken met een kerngroep van kennispartners met betrekking tot specifieke sectoren en thema's. De grootste partners van IICD in 2010 voor vijf belangrijke thema's worden hieronder vermeld (sommige deelnemers zijn actief in meer dan een sector):

- **Levensonderhoud en ondernemerschap**
 - FAO (Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties)
 - IFAD (Internationaal Fonds voor Agrarische Ontwikkeling)
 - IAALD (International Association of Agricultural Information Specialists)
 - CTA (Technisch Centrum voor Landbouwsamenwerking en Plattelandsontwikkeling)
 - FARA (Forum for Agricultural Research in Africa)
 - ICCO (Inter-church Organisation for Development Cooperation in Nederland)
 - UNCTAD (United Nations Conference on Trade and Development)
- **Onderwijs**
 - GeSCI (Global E-school and Communities Initiative, Verenigde Naties)
 - ICWE (organisator van internationale conferenties, workshops en exposities)
 - InWent (organisatie in Duitsland voor capaciteitsversterking)
 - EduKans (ontwikkelingsorganisatie in Nederland die onderwijs-voor-iedereen bevordert)
- **Gezondheid**
 - Cordaid (Katholieke overkoepelende organisatie in Nederland)
 - SPIDER (Swedish Program for ICT in Developing Regions)
 - Text to Change (Nederlandse NGO gespecialiseerd in mobiele oplossingen voor ontwikkeling)
 - ESA (European Space Agency)
- **Gender**
 - GenARDIS (Gender, Agriculture and Rural Development in the Information Society)
 - WO=MEN (Nederlands genderplatform)
 - PSO (een vereniging die capaciteitsontwikkeling binnen Nederlandse ontwikkelingsorganisaties ondersteunt)
- **Capaciteitsontwikkeling en innovatie**
 - PSO
 - Close the Gap (Belgische NGO voor ontwikkeling)
 - AKVO (non-profit stichting met hoofdkantoor in Nederland)
 - Text to Change
 - Dgroups foundation (online discussieplatform voor internationale ontwikkelingsgemeenschappen)
 - iTrainonline partners (gezamenlijk initiatief van acht organisaties in computer- en internettraining in het zuiden)

Daarnaast heeft IICD in een aantal internationale kennisnetwerken geparticipeerd zoals het Global Knowledge Partnership (GKP), KM4Dev, OneSiteEurope, e-agriculture, i4D en Web2forDev. Door de jaren heen hebben we onze samenwerking met universiteiten geïntensiveerd om onderzoek naar ICT4D-thema's te versterken, ondermeer door het coachen en begeleiden van studenten die afstuderen op ICT4D. In 2010 hebben we in het bijzonder samengewerkt met de Universiteit van Amsterdam, de Technische Universiteit Delft en de Universiteit Leiden.

3.5 Zichtbaarheid

Directe herkenning, zowel thuis als in het buitenland, is een zegen voor elke internationale organisatie. De groeiende reputatie van IICD heeft ervoor gezorgd dat het alternatieve financieringsbronnen heeft kunnen aanspreken, nieuwe kennis heeft kunnen opdoen en toegang heeft gekregen tot verschillende netwerken. In het afgelopen decennium heeft niet alleen IICD geprofiteerd van haar steeds prominenter wordende positie in de ontwikkelingssector, maar ook onze partners in Afrika en Latijns-Amerika. In 2010 heeft dit ons gemotiveerd om onze zakelijke banden met internationale NGO's, donorbédrijven en IT-bédrijven in Nederland te versterken.

Tussen 2006 en 2010 was het overkoepelende doel binnen de communicatiestrategie van IICD om de zichtbaarheid van de organisatie te verbeteren. Dit ging gepaard met de verbetering van de manier waarop we ons positioneren en onze activiteiten presenteren. In 2010 heeft IICD zich geconcentreerd op het communiceren van haar doelen en prestaties naar anderen toe, in het bijzonder naar internationale NGO's, donorbédrijven, private IT-bédrijven en publieke instanties in Nederland.

Communicatietools

Om haar zichtbaarheid te vergroten gebruikt IICD een groot aantal communicatietools, zoals publicaties, evenementen, artikelen, persberichten, de website van het IICE en sociale media. Werknemers van IICD nemen deel aan online community's, platforms en debatten. Het tweemaandelijks e-bulletin, *Logon4D*, houdt medewerkers en medestanders op de hoogte van recente activiteiten van onze partners in de verschillende landen. Werknemers van IICD hebben in 2010 een groot aantal nationale en internationale evenementen bijgewoond, zoals Afrikadag (het grootste publieke evenement over Afrika en de ontwikkelings-samenwerking in Nederland), CIO Day (een veelzijdige conferentie van de vereniging van Chief Information Officers van publieke, private, en non-profit organisaties in Nederland) en de jaarlijkse eLearning Africa conferentie in Zambia. Soms organiseert IICD zelf evenementen, of in samenwerking met partners zoals Fill the Gap!, georganiseerd in samenwerking met HIVOS en One World. In oktober heeft IICD de lancering georganiseerd van het *Information Economy Report 2010: ICTs, Enterprises and Poverty Alleviation*, namens de *United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)*.

Nieuw in 2010 was het structureel gebruik van sociale media. Om onze zichtbaarheid verder te vergroten, vooral onder het (Nederlandse) publiek, introduceerde IICD het gebruik van Twitter en Facebook. De interesse in tweets vanuit IICD bleek groot: tegen het einde van het jaar hadden we meer dan 1000 volgers. Daarnaast gebruikt ongeveer een derde van IICD personeel regelmatig Twitter voor professionele doeleinden.

Relaties met ambassades

In navolging op een aanbeveling vanuit de externe evaluatie van 2009 en om de zichtbaarheid te vergroten, werkt IICD aan de versterking van haar relaties met Nederlandse ambassades in de landen waar we actief zijn. Door een voortdurend decentralisatieproces binnen de Zwitserse ontwikkelingssamenwerking, geven we tevens extra aandacht aan hun ambassades omdat zij in de nabije toekomst een grotere rol zullen gaan spelen.

Relaties met de Nederlandse private sector

Om IICD meer onder de aandacht te brengen van de Nederlandse private sector, hebben we een op maat gemaakte lijn van marketingmaterialen ontwikkeld, waaronder een website die specifiek gericht is op potentiële partners uit de bedrijfssector. Een begeleidende brochure en video zetten de voordelen uiteen van 'public-private partnerships'. Personeel van IICD gebruikt deze materialen tijdens rechtstreekse contacten met potentiële partners uit de private sector, en verspreidt ze tijdens evenementen die in het teken staan van sociaal verantwoord ondernemen (SVO), zoals tijdens CIO Day.

Relaties met donoren

Relaties met donoren uit de publieke sector zijn verder versterkt door bijeenkomsten en ontmoetingen tijdens grotere bijeenkomsten en evenementen. Zo nu en dan werd IICD uitgenodigd om tijdens belangrijke evenementen te spreken, zoals tijdens het Motorola Foundation European Grantee Network Conference.

Relaties met de internationale ICT4D-sector

Om onze zichtbaarheid in de internationale ICT4D-sector te vergroten, heeft IICD verschillende artikelen gepubliceerd in vakbladen, zoals de *MDG Review*. We hebben tevens onze bijdrage geleverd aan een boek over sociale innovatie, geproduceerd door de Verenigde Naties, dat in de loop van 2011 uitgebracht zal worden. IICD heeft ook deelgenomen aan verschillende forumgesprekken en workshops met andere ICT4D-experts, zoals het UNCTAD overleg, om het *Information Economy Report 2010: ICTs, Enterprises and Poverty Alleviation* af te ronden. IICD heeft gesproken tijdens zeer belangrijke evenementen, zoals het derde *Euro-Africa Cooperation Forum on ICT Research* (in Helsinki), de *ICTD2010 Conference* (in Londen) en de *ICTDelta 2010 Conference* (in Rotterdam).

We hebben in 2010 ook aan vele conferenties en evenementen deelgenomen, zoals eLearning Africa in Zambia, het 13de *World Congress of the International Association of Agricultural Information Specialists (IAALD)*, Med@tel, GenderJustice.nu, de mHealth Summit in Washington D.C., Educa Online in Berlijn en mHealth in Ghana.

4. Corporate Governance

4.1 Raad van Toezicht en Internationale Adviesraad

IICD is gevestigd in Nederland, maar haar activiteiten spelen zich af op het internationale toneel. We ontvangen financiering van verschillende Europese ontwikkelingsorganisaties, waardoor wij direct verantwoording verschuldigd zijn aan verscheidene overheden en internationale belanghebbenden. Onze Nederlandse Raad van Toezicht en onze Internationale Adviesraad hebben gedurende het jaar nauw met ons samengewerkt om ons te helpen de effectiefste strategische koers te blijven varen. Het belangrijkste contact voor zowel de Raad van Toezicht als de Internationale Adviesraad is de directeur van IICD. Partners van IICD worden vertegenwoordigd in de nationale ICT-voor-ontwikkelingsnetwerken, gevestigd in elk van onze belangrijkste landen.

Sinds januari 2008 wordt IICD geleid door Caroline Figuères. Naast het belangrijkste aanspreekpunt te zijn voor donoren, de Raad van Toezicht, en de Internationale Adviesraad, is Mw. Figuères ook lid van een aantal nationale en internationale verenigingen, en vertegenwoordigt zij IICD in verschillende nationale en internationale instanties: de ICT-werkgroep van de Europese Unie, het World Bank ICT Resources Team, Partos (het nationale platform voor Nederlandse maatschappelijke organisaties voor ontwikkelings-samenwerking), PSO (een vereniging van 60 Nederlandse ontwikkelingsorganisaties die actief zijn in capaciteitsversterking) en the United Nations Global Compact. Mevrouw Figuères is tevens voorzitter van de Dgroups Foundation en lid van de Executive Committee van het Global Knowledge Partnership (GKP).

Raad van Toezicht

IICD wordt bestuurd door een Raad van Toezicht bestaande uit zeven leden. Zij zijn zonder uitzondering prominente vertegenwoordigers van de Nederlandse private, publieke, of non-profit sector. De constitutioneel onafhankelijke raad komt elk kwartaal samen met de directeur en zo nu en dan ook met ander personeel.

Het dagelijks beheer van het instituut is door de raad aan de directeur toegewezen. De Raad van Toezicht delegeert ook belangrijke uitvoerende taken aan de directeur. De leden blijven verantwoordelijk voor het controleren van het management, waardoor adequaat bestuur wordt verzekerd en de bedrijfsstrategie en het managementbeleid worden goedgekeurd. Daardoor bestaat er een duidelijke scheidslijn tussen managementtaken en controlerende taken.

De Raad van Toezicht is de instantie die verantwoordelijk is voor de controle van IICD management. De controle van de raad verloopt ex ante. Onze leden van de Raad van Toezicht keuren de strategie, het beleid en de middelen voor de uitvoer daarvan goed (jaarplannen en budget). De ex post evaluatie neemt de vorm van een kritische controle van de organisatie. De Raad van Toezicht kan ingrijpen mocht dat noodzakelijk zijn (zie artikel 11 en 12 van de IICD statuten).

Alle nieuwe leden van de Raad van Toezicht worden door de raad zelf aangesteld. De Nederlandse Minister van Ontwikkelingssamenwerking dient echter binnen twee weken schriftelijk te worden geïnformeerd van elke nieuwe aanstelling. Als de Minister niet binnen vier weken formeel bezwaar maakt, is de aanstelling van het nieuwe lid definitief. Indien de Minister bezwaren heeft, dienen deze schriftelijk aan de raad bekend te worden gemaakt. Leden worden gedurende een periode van drie jaar aangesteld, waarna zij tweemaal opnieuw kunnen worden aangesteld. Leden van de raad van toezicht treden af volgens een agenda die door de raad wordt opgesteld. De beslissing om een lid te ontslaan uit haar functie kan alleen worden genomen door de raad en als alle leden aanwezig zijn of worden vertegenwoordigd door de andere leden van de Raad van Toezicht.

In 2010 bestond de Raad van Toezicht uit de volgende leden:

- Jozias van Aartsen (voorzitter Raad van Toezicht), burgemeester Den Haag
- Johan Piet (secretaris en penningmeester, volbracht zijn termijn op 30 maart 2010), directeur en oprichter TranspaRAbility B.V.
- Bernard Uyttendaele (secretaris en penningmeester, per 30 maart 2010), algemeen directeur Azure Nederland B.V.

- Grace Boldewijn, directeur en medeoprichter BoCari Engineering
- Henry Helmich⁷, voormalig directeur National Committee for International Cooperation and Sustainable Development (NCDO)
- Gerd Junne, Hoogleraar International Relations aan de Universiteit van Amsterdam
- Henk Molenaar, vicedirecteur Science for Global Development (WOTRO) en voormalig waarnemend hoofd onderzoek en communicatie van de Netherlands Directorate General for International Cooperation (DGIS)
- Jalbert Kuijper, Business Development Director en Managing Director Xeed.

Ondanks dat hij geen actief deelnemer van de Raad van Toezicht meer is, blijft Zijne Hoogheid, Bernard van Oranje, oprichter van Levig Global Sourcing, een honorair lid van de raad, als erkenning voor zijn blijvende steun als buitengewoon IICD-ambassadeur.

In 2010 is de Raad van Toezicht zesmaal samengekomen (in plaats van vier). De twee extra bijeenkomsten werden georganiseerd om de raad op de hoogte te houden over de ontwikkelingen rondom de grootste aanvraag van het Connect4Change consortium.

Internationale Adviesraad

Nederlandse opvattingen en ideeën over kwesties met betrekking tot ICT voor ontwikkeling worden gekanaliseerd door de Raad van Toezicht. Deze ideeën worden vervolgens weer aangevuld door het mondiale perspectief dat wordt aangeleverd door de Internationale Adviesraad (IAR) van IICD. De IAR bestaat uit sleutelfiguren uit vele verschillende landen. Alle leden zijn uitermate toegewijd aan ICT voor ontwikkeling. IAR leden functioneren als ambassadeurs van IICD op het internationale vlak. De IAR speelt tevens een belangrijke rol in het formuleren van de strategie van IICD, adviseert de directeur regelmatig over voorgenomen strategische ontwikkelingen, en beoordeelt de bestaande aanpak.

In 2010 bestond de Internationale Adviesraad uit negen leden:

- Rob van den Dool (voorzitter), directeur Piranha Consult, Nederland
- Subbiah Arunachalam, voormalig informatiewetenschapper aan de M.S. Swaminathan Research Foundation, India
- Mike Jensen, eigenaar Jensen Independent ICT Consulting, Zuid-Afrika en voormalig kennisanalist International Development Research Centre (IDRC), Canada
- Kerry McNamara, voormalig Senior Knowledge Management Officer van het Information for Development Program (InfoDev), World Bank Group, Verenigde Staten
- Eduardo Monge, Project Development and International Relations Officer, Omar Dengo Foundation, Costa Rica
- Jan Pronk, hoogleraar Theory and Practice aan de Institute of Social Studies, Nederland en voormalig Nederlandse Minister van Ontwikkelingssamenwerking
- Ingrid Hagen, Global Head, Rabobank International Communications, Nederland
- Kentaro Toyama, gasthoogleraar Berkeley University, Verenigde Staten
- Michael Trucano, Senior ICT and Education Specialist bij de World Bank, Verenigde Staten.

Een aantal voormalig leden van de Raad van Toezicht en de Internationale Adviesraad blijven ook in de toekomst IICD steunen, maar bekleden niet meer een formele raadsfunctie. De volgende voormalige leden zijn aangesteld als goodwill ambassadeurs van de organisatie:

- Johnson Nkuuhe, voormalig parlementslid, Isingiro County South, Mbarara district, Parlement van Uganda
- Aida Opoku-Mensah, Officer-in-Charge, Development Information Services Division, Economic Commission for Africa, Ethiopië
- Anne-Rachel Inné, Policy Analyst and Liaison, Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN), België.

In 2010 nam het IAR deel aan een workshop om de nieuwe strategie van IICD te bespreken voor de periode 2011 – 2015. Er werden drie thema's besproken: de succesvolle implementatie van sociale innovatie, de toekomst van door IICD ondersteunde ICT4D netwerken, en de overgang van kennisuitwisseling naar leren. Ook werd gesproken over hoe de strategische waarde van het IAR verbeterd kan worden. Verdere actie voor het werven van extra IAR leden werd uitgesteld tot financiering kon worden verzekerd voor de periode 2011 – 2015.

⁷ In 2010, tijdelijk vervangen door IAR lid Rob van der Dool.

4.2 Risicomanagement

De internationale en technische aard van ons werk verplicht IICD om eventuele risico's voor te zijn die personeel, partners en de organisatie zelf zouden kunnen schaden. Een aantal risicomanagementcontroles is daarom in onze handelingen ingebouwd, waarvan een aantal hieronder worden beschreven.

De reputatie van IICD bewaken

IICD bewaakt haar eigen reputatie en dat van haar partners met de grootste zorg.. We streven ernaar onze communicatie met belanghebbenden open en transparant te houden. Indien omstandigheden onze reputatie op wat voor manier dan ook bedreigen, rapporteren we dit direct op onze bedrijfswebsite. IICD hanteert strikte procedures om fraude en wangedrag van personeel of partners te voorkomen.

Politieke en gezondheids- en veiligheidsrisico's

In de doellanden van IICD bestaat momenteel geen risico op het uitbreken van oorlog of politieke instabiliteit. Dit is een voorwaarde waaraan voldaan moet worden voordat IICD actief wordt in een land. Als een IICD personeelslid of partner in gevaar is vanwege het uitbreken van een conflict, zal de keuze worden gemaakt tussen blijven of evacueren. In dergelijke situaties zal IICD het advies volgen dat door de Nederlandse ambassade wordt gegeven in het desbetreffende land. Als een officiële reiswaarschuwing wordt gegeven voor een specifieke regio, zullen werknemers van IICD daar niet naartoe reizen.

Financiële risico's

Inkomsten zijn aan verandering onderhevig. Het risico om niet in staat te zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen moet te allen tijden worden beheerst. Bij het optekenen van een budget, zorgt IICD altijd voor een balans tussen het moment van ontvangst en het besteden van geld.

Indien tijdelijk geld beschikbaar is, stort IICD het geld op een spaarrekening om de waarde te garanderen. IICD beheert geen contanten op regelmatige basis.

Operationele risico's

Om een gezonde werkplek te bevorderen, heeft IICD maatregelen genomen in overeenstemming met de Nederlandse ARBO-regelgeving. We zijn tevens verzekerd tegen de kosten voor afwezigheid door ziekte. Werknemers ontvangen regelmatig informatie over gezondheidsrisico's in het buitenland en ze worden aangemoedigd om alle noodzakelijke preventieve maatregelen te nemen.

Onverstoorde voortgang van activiteiten verzorgen

De continuïteit van ICT-projecten kan worden bedreigd door een ontoereikende stroomvoorziening, problemen met het onderhoud van computers, moeilijkheden met het up to date houden van software en onvoldoende aanwezige back-upsystemen. Het partner capaciteitsversterkingsprogramma van IICD is gericht op het onderhoud van hardware en snelle reparaties, waarmee deze risico's zoveel mogelijk worden geminimaliseerd.

5. Financiën

5.1 Financieel kader

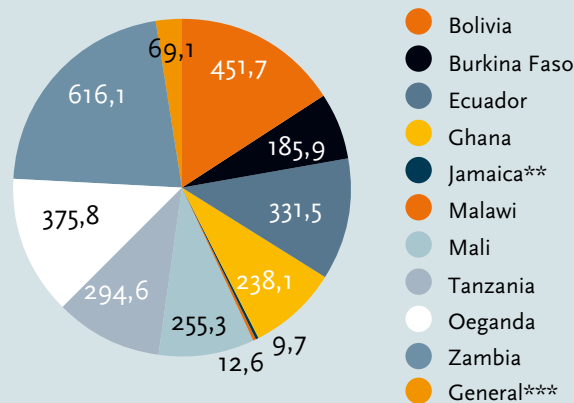
In 2010 bleef de financiële afdeling haar processen verder stroomlijnen om voor een grotere transparantie en efficiëntie te zorgen.

Hoofdbronnen van financiering

Net als in voorgaande jaren, was de hoofdfinancierder van Directoraat-Generaal Internationale Samenwerking (DGIS) van het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Verder bleven we nauw samenwerken met verschillende prominente Nederlandse NGO's, zoals HIVOS, Cordaid en PSO. IICD financiert samen met deze organisaties lange termijn ICT-initiatieven.

Door de wereldwijde economische crisis heeft IICD in 2010 minder inkomsten ontvangen van publiek en private organisaties en niet-Nederlandse NGO's dan verwacht. We hebben wel bijdragen ontvangen in natura (werktijd) en donaties van computers en andere hardware en software van bedrijven uit de private sector zoals Microsoft, Inter Access, Altran, TNO, Atos Origin en KPN. Niet-Nederlandse NGO's zoals Close the Gap en SPIDER hebben tevens middelen bijgedragen.

Activiteitskosten zonder personeelskosten* x 1000 euro

* Activiteitskosten omvatten kosten voor: projectformulering, monitoren en evaluatie, capaciteitsvergroting, netwerken, leveraging en geld voor pilot-projecten.

** Een klein bedrag werd gebruikt om de activiteiten in Jamaica af te sluiten.

*** Kosten die landenoverkoepelend zijn zoals trainingsmateriaal en een online evaluatie-tool.

Het is altijd het streven van IICD geweest om ervoor te zorgen dat onze partners zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige duurzaamheid. Om dit te bereiken adviseert en assisteert IICD onze partners in het verkrijgen van bijdragen van derden voor hun programma's en projecten. Deze fondsen gaan niet via de administratie van IICD, maar direct naar de partners zelf. Het totale bedrag dat in het jaar 2009/2010 werd gegenereerd was meer dan € 2,4 miljoen. Dit bedrag is opgenomen in zowel de inkomsten als de uitgaven van deze jaarrekeningen.

Aanvullende diensten

Naast boekhouden verzorgt de financiële afdeling een reeks aan financiële en administratieve diensten, waaronder projectadministratie, jaarverslaglegging, kwaliteitszorg en een maandelijks tijdsregistratiesysteem waarmee IICD werknemers de uren kunnen bijhouden die ze hebben besteed aan een specifieke activiteit.

Financiële verantwoording

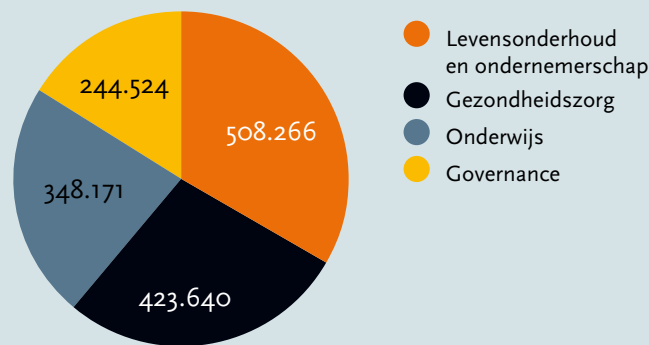
Transparantie en verantwoording zijn de kenmerken van een goed administratief systeem. Daarom bewaakt IICD zeer nauwgezet de kwaliteit van haar administratiesysteem door middel van een aantal controles die voortdurend worden verbeterd en verfijnd. In 2010 waren de hoofdelementen van dit systeem als volgt:

- Maandrapporten van operationele baten en lasten
- Financiële kwartaalrapporten verschaft door plaatselijke partnerorganisaties
- Elk kwartaal een overzicht van operationele baten en lasten, plus een balans
- Schriftelijke uitleg van afwijkingen van budgetten of verwachtingen
- Een volledige jaarlijkse instellingsaudit
- Up to date informatie over de status van alle programma's, uitgaven en verplichtingen, 24 uur per dag en zeven dagen per week beschikbaar voor alle werknemers.

Overgang naar RJ650

In 2010 is IICD gestart met de overgang naar het uitvoeren van haar financiële rapportage volgens de Nederlandse RJ650 norm, welke bedoeld is voor fondsenwervende organisaties. Dit zal de huidige financiële rapportage volgens de regels voor RJ640 vervangen, welke gelden voor non-profit organisaties.

Uitgaven seed funds per sector (2010)* bedragen in euro's

* Totaal: € 1.524.601

5.2 Accountantsverklaring

Bijgesloten samengevatte jaarrekening, bestaande uit de samengevatte balans per 31 december 2010, de samengevatte staat van baten en lasten met bijbehorende toelichtingen, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Stichting International Institute for Communication and Development per 31 december 2010. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 12 mei 2011. Desbetreffende jaarrekening en deze samenvatting daarvan, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 12 mei 2011.

De samengevatte jaarrekening bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van richtlijn 640 organisaties zonder winststreven. Het kennisnemen van de samengevatte jaarrekening kan derhalve niet in de plaats treden van het kennisnemen van de gecontroleerde jaarrekening van Stichting International Institute for Development and Communication.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een samenvatting van de gecontroleerde jaarrekening in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de grondslagen van de jaarrekening 2010 van Stichting International Institute for Communication and Development.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel is de samengevatte jaarrekening in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van Stichting International Institute for Communication and Development per 31 december 2010 en in overeenstemming met de grondslagen zoals beschreven in de jaarrekening 2010 van Stichting International Institute for Communication and Development.

Rotterdam, 12 mei 2011

Borrie & Co, Auditors
drs. M.J. Verhoeve RA

** Voor de volledige jaarrekening 2010 inclusief de grondslagen en de toelichtingen, kunt u contact opnemen met IICD.*

5.3 Balans en Staat van Baten en Lasten 2010

BALANS PER 31 DECEMBER 2010*

Euro	31-12-2010	31-12-2009
ACTIVA	€	€
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa	49.488	88.692
Totaal	49.488	88.692
VLOTTENDE ACTIVA		
Debiteuren & vooruitbetaalde kosten	362.803	344.888
Kas & bank	1.234.523	1.527.971
Totaal	1.597.326	1.872.859
TOTAAL ACTIVA	1.646.814	1.961.551
PASSIVA	31-12-2010	31-12-2009
	€	€
EGALISATIEREKENING		
	33.733	62.438
CONTINUITEITSRESERVE		
	43.477	0
LANGE TERMIJN-PASSIVA		
	15.750	26.250
KORTE TERMIJN-PASSIVA		
Crediteuren & voorzieningen	1.491.836	1.815.088
Belasting & sociale lasten	62.018	57.775
Totaal	1.553.854	1.872.863
TOTAAL PASSIVA	1.646.814	1.961.551

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2010*

Euro		
SYNOPSIS	2010	2009
	€	€
INKOMSTEN		
Ministerie van Buitenlandse Zaken:		
Activiteitnummer 2758 DCO 0012152	5.250.975	4.597.164
Andere donorinkomsten	1.162.817	1.438.909
TOTALE INKOMSTEN IICD	6.413.792	6.036.073
Directe bijdragen van derden aan IICD-partners (2009/2010)	2.496.778	
TOTAAL INKOMSTEN	8.910.570	6.036.073
UITGAVEN		
Ministerie van Buitenlandse Zaken:		
Personeelskosten	2.371.639	2.186.087
Kantoor	492.851	464.452
Management & Bestuur	53.333	60.434
Afschrijvingskosten	10.500	10.500
Uitgaven toegewezen aan Projecten	2.673.118	2.684.683
	255.205	36.790
Rente etc.	(4.493)	(46.023)
Projectuitgaven		
Landenprogramma's	2.815.516	2.860.205
Thematische netwerken	892.055	986.549
Seed funds	1.524.601	1.377.156
Corporate services	887.431	821.396
	6.119.603	6.045.306
Uitgaven van directe bijdragen van derden aan IICD-partners (2009-2010)	2.496.778	
Bijdrage aan Continuïteits Reserve	43.477	0
TOTAAL UITGAVEN	8.910.570	6.036.073
BALANS		

5.4 Fondsenwerving

Toegang tot voldoende fondsen is essentieel voor het werk van IICD: onze kernactiviteiten in de landen zijn ervan afhankelijk. Elk jaar worden institutionele fondsen verworven van partners uit de publieke, private en non-profitsector. In 2010 heeft IICD haar strategie voor het werven van fondsen uitgebreid en middelen gezocht bij bilaterale en multilaterale organisaties, bedrijven uit de private sector en nationale en internationale stichtingen.

Elke succesvolle 'partnership' moet tijd en energie investeren om een wederzijds profijtelijke samenwerking te realiseren. Het is belangrijk voor partners om elkaars krachten, principes en manieren van werken te begrijpen. Daarom werkt IICD samen met een selecte groep partners in Europa en Noord-Amerika, binnen het raamwerk van meerjarenovereenkomsten.

Financiële doelen

Voor de periode 2009 – 2010 had IICD twee grote financiële doelen. Het eerste doel was om 25 procent van haar essentiële middelen van niet-DGIS ondersteunde organisaties te verkrijgen, ook wel het '25 procent doel' genoemd. Het tweede doel was om 10 procent van onze doelinkomst van DGIS-ondersteunde NGO's te verkrijgen: het '10 procent doel'. Beide doelen werden behaald en in de periode 2009 – 2010 is het IICD gelukt om op deze manier € 2,4 miljoen te genereren.

Door bestaande relaties met andere non-profit organisaties te versterken, is IICD er in geslaagd om extra fondsen te verwerven, welke direct werden toegewezen aan specifieke projecten. Dit heeft ons geholpen om het 25 procent doel te behalen. De Motorola Foundation heeft bijvoorbeeld \$100.000 geïnvesteerd om IICD te helpen ICT naar universiteiten en jeugd beroepsopleidingen te brengen in ontwikkelingslanden. Close the Gap gaf IICD een cadeaubon van € 213.125 om gedoneerde computers in Oeganda en Tanzania te ondersteunen. Andere internationale organisaties die IICD in 2010 hebben gesteund zijn CTA en FAO; beiden hebben levensonderhoud en ondernemerschap projecten in Ghana en Tanzania ondersteund.

Financiële schokken

Financiële schokken door de wereldwijde recessie bleven in 2010 voelbaar in de Nederlandse ICT-sector. Het is IICD echter wel gelukt de steun van een aantal commerciële bedrijven te behouden. Dit komt deels door onze flexibiliteit in het uitvoeren van de strategie voor fondsenwerving onder bedrijven, waarmee bedrijven die ons steunen speelruimte hebben om interne problemen te overwinnen die veroorzaakt zijn door de economische crisis. In plaats van hun werknemers naar het buitenland te sturen, konden opdrachten worden uitgevoerd in Nederland. We bleven onveranderde steun ontvangen van Altran, Inter Access, Atos Origin en KPN. Ons samenwerkingsverband met Capgemini is in 2010 beëindigd en ons samenwerkingsverband met KPN zal dat ook doen na 2010 door hun nieuwe beleid voor sociale verantwoord ondernemen. Privédonaties werden ontvangen van internationaal bouwbedrijf BAM en CharITy, een charitatieve organisatie die banden heeft met de Dutch Association of Chief Information Officers (CIO).

Nederlandse ontwikkelingshulp

In de eerste helft van 2010 heeft IICD haar laatste voorstel voorbereid om programma subsidies van het Nederlandse ontwikkelingshulp fonds (MFS II fonds) veilig te stellen voor de periode 2011 – 2015. In de eerste fase van de toepassing van het MFS II fonds, vormde IICD een consortium met de Nederlandse NGO's Cordaid, Edukans, ICCO en Akvo. Tegen het einde van het jaar kondigde het Ministerie aan dat het Connect4Change-consortium, geleid door IICD, een bedrag van 41.060.817 Euro is toegewezen.

6. Vooruitzichten 2011

Het komende jaar, 2011, wordt een spannend jaar voor IICD met vele nieuwe activiteiten in het vooruitzicht. We kunnen eindelijk starten met het Connect4Change-consortium, we kunnen nieuwe landen opnemen en nieuwe programma's ontwikkelen met nieuwe partners. Om nu en in de toekomst het werk van IICD veilig te stellen zal het team van IICD nieuwe competenties ontwikkelen om beter te kunnen reageren op de behoeften van haar partners. Later in het jaar zullen we het 15-jarige jubileum van IICD vieren.

Als 2010 een jaar van overgang was, zal 2011 een jaar zijn van het betreden van recent aangelegde paden. IICD zal aan haar missie blijven werken: om 10 miljoen mensen in Afrika en Latijns-Amerika met een laag inkomen te helpen toegang te krijgen tot ICT en ICT te gebruiken, zodat zij in hun levensonderhoud kunnen voorzien en hun levenskwaliteit kunnen verbeteren.

Meer impact en groter bereik

Om onze impact en reikwijdte te vergroten, beginnen we met werken vanuit het Connect4Change-consortium met de partners Akvo, Cordaid, Edukans en ICCO en voorkeurspartner Text to Change. Om onze diensten uit te breiden, zullen we drie nieuwe landen opnemen: Ethiopië, Kenia en Peru. Daarnaast zullen we uitbreiden in de landen waar we reeds actief zijn. Dit is mogelijk omdat we ervoor hebben gekozen samen te werken met goed onderlegde partners met heel veel ervaring in de gezondheid, levensonderhoud en ondernemerschap of onderwijssectoren, of die zijn gespecialiseerd in het toepassen van mobiele oplossingen en platforms. Door krachten, financiën, capaciteiten en expertise te combineren, zullen we veel krachtiger zijn in het veld.

Onze op ICT gebaseerde activiteiten die betrekking hebben op het programma van het consortium zullen nog altijd gericht blijven op gezondheid, onderwijs en economische ontwikkeling, met speciale aandacht voor ondernemerschap, beroepsstraining voor jongeren en financiële diensten. Door de bezuinigingen in het Nederlandse budget voor ontwikkelingshulp zullen de impact en de reikwijdte echter minder zijn dan verwacht. Niettemin zullen we zoveel mogelijk zien te bereiken met de beschikbare fondsen.

Financiële duurzaamheid

Het is in de afgelopen twee jaar duidelijk geworden dat de benadering van de Nederlandse overheid van ontwikkelingssamenwerking fundamenteel zal veranderen. Niet alleen wat betreft minder fondsen voor thematische programma's, maar ook betreffende hoe de budgetten worden aangewend en de landen en thema's die worden ondersteund. Om IICD en het werk van onze plaatselijke partners in de toekomst te kunnen voortzetten, zullen we onze bronnen van fondsen moeten verbreden. In de komende jaren zullen we ons concentreren op het verwerven van meer fondsen van (privé) stichtingen, met als uiteindelijk doel om voor niet meer dan 50 procent van ons budget afhankelijk te zijn van DGIS. We zullen ook activiteiten blijven ondersteunen die rechtstreeks fondsen genereren voor plaatselijke partners, om zo hun financiële duurzaamheid veilig te stellen.

Onze niche herdefiniëren

In de 15 jaar dat we actief zijn geweest op het gebied van ICT en ontwikkeling is er veel veranderd. De mogelijkheden en diversiteit van ICT en haar toepassingen zijn exponentieel gestegen. Het is nu een 'must' om ICT te gebruiken om ontwikkelingsprogramma's te versnellen. Er is meer kennis over hoe ICT kan worden toegepast in specifieke sectoren en hoe bepaalde problemen kunnen worden opgelost. Ook is tegenwoordig meer plaatselijke capaciteit en expertise beschikbaar om op ICT gebaseerde ontwikkelingsactiviteiten te steunen.

Op deze vruchtbare grond zal IICD dit jaar werken om innovatieve manieren te vinden om een groter bereik en meer impact te realiseren. IICD is hard op weg om een vooraanstaande autoriteit te worden op het gebied van de duurzame verankering van ICT in ontwikkelingsprogramma's. Nu al worden wij door andere ontwikkelingspartners gevraagd voor advies met betrekking tot het integreren van ICT in hun programma's. We hopen in 2011 voort te bouwen op deze erkenning. IICD wil ook voorgaan in de overgang van pilotprojecten naar duurzame vormen van schaalvergroting, waarmee het mogelijk wordt dat kleine successen aanleiding geven tot een grotere systemische verandering, van beneden af.

Bijlage I - Kerncijfers 2010

- IICD werd in **1996** opgericht door het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken. Het hoofdkantoor is gevestigd in Den Haag, Nederland. Caroline Figuères is sinds 1 januari **2008** algemeen directeur van IICD.
- IICD had **34** werknemers (20 vrouwen en 14 mannen: 32,5 fte) in 2010.
- De totale inkomsten van IICD bedroegen **€ 6.413.792** in 2010.
- **97,1 procent** van het budget van IICD werd uitgegeven aan het realiseren van projecten, capaciteitsontwikkeling, kennisuitwisseling en evaluatie. De overige **2,9 procent** is naar management en administratie, fondsenwerving en bedrijfscommunicatie gegaan.
- Het Nederlandse Directorate General for Development Cooperation (**DGIS**) was de kernfinancier van IICD. IICD heeft nauw samengewerkt met verschillende toonaangevende Nederlandse NGOs, zoals Cordaid, HIVOS en PSO.
- IICD heeft ontwikkelingsprogramma's in **negen** landen ondersteund: Bolivia, Burkina Faso, Ecuador, Ghana, Malawi, Mali, Tanzania, Oeganda en Zambia.
- De meeste activiteiten waren gericht op **vijf** sectoren: levensonderhoud en ondernemerschap (voornamelijk binnen landbouw), onderwijs, gezondheidszorg, overheidsdiensten en burgerparticipatie en het milieu.
- Eind 2010 ondersteunde IICD **111** projecten in het veld, **14** leveragingsprogramma's en **8** beleidsformuleringsprocessen. **57 procent** van deze projecten en programma's gaan onafhankelijk verder zonder de steun van IICD.
- Projecten en beleid hebben **830.000** actieve gebruikers en **6,1** miljoen indirecte begunstigden bereikt.
- De mensen die we bereiken zijn voornamelijk leerkrachten, studenten, school managers, staatsambtenaren, burgers, NGO werknemers, beleidsmakers, artsen, verpleegkundigen, patiënten, ziekenhuis managers, boeren, ondernemers, handelaren, vrouwen, jeugd en autochtonen. De meesten wonen in rurale gebieden.
- Gedurende het jaar hebben meer dan **1800** mensen deelgenomen aan **tien** technische update seminars, **35** beroepstrainingssessies en andere capaciteitsontwikkelingsactiviteiten die betrekking hebben op deze projecten.
- In elk doelland is een nationale ICT-voor-ontwikkelingsnetwerk opgezet met de steun van IICD. Deze netwerken bevorderen kennisuitwisseling, verzorgen voorlichting en lobbying ten behoeve van ICT voor ontwikkeling. In 2010 hadden de **tien** netwerken een gecombineerd lidmaatschap van meer dan **260** lidorganisaties en **2000** individuele leden.

Bijlage II - Overzicht projecten

Projectnaam	Partner	Partner Link
Bolivia		
Onderwijs		
Leveragingprogramma's		
National ICT Programme for the Education Sector	Ministry of Education	www.minedu.gob.bo
ICT in Primary and Secondary Education	Asociacion Multidisciplinaria Educativ	www.educatic.org.bo
Projecten		
CAPTIC Training Centre: Global Telecentre Map	EnBolivia.com	www.EnBolivia.com
ICT for Teaching and Learning in Schools	Fundacion Ayni Bolivia	www.ayni.nl
Interactive Education Materials on Indigenous Cultures	Apoyo para el Campesino-Indígena del Oriente Boliviano (APCOB)	www.apcob.org.bo
Educational Computer Centres in Yapacaní	Centro de Promoción Agropecuarios Campesino (CEPAC)	www.cepac.org.bo
Milieu		
Projecten		
Strengthening the Network for Sustainable Development and Environment	Centro Boliviano de Estudios Multidisciplinarios (CEBEM)	www.cebem.org
Goed bestuur		
Projecten		
ICT for Strengthening the Capacities of Female Indigenous Leaders	Confederación de Pueblos Indígenas de Bolivia (CIDOB)	www.cidob-bo.org
Online Consulting Service on Domestic Violence	Casa de la Mujer	www.casadelamujer.org.bo
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Leveragingprogramma's		
Agriculture Information and Communication System Santa Cruz	Departmental Government Santa Cruz	
Beleidsprogramma's		
Policy:Technical Assistance implementation ICT strategy agriculture	Ministerio de Desarrollo Rural y Medio Ambiente (MDRAYMA)	
Projecten		
Knowledge Management Through Local Community Development - Bolivia	Comisión Episcopal de Educación (CEE)	www.cebolyvia.net
Integration of Internal Control System and GIS for Quinoa Production - Bolivia	Fundación Autapo	www.fundacionautapo.org
Agriculture Information Systems in the Valleys of Santa Cruz	Instituto de Capacitación del Oriente (ICO)	www.ticbolivia.net/mapa_detalle.php?k=264
Commercial Information and Advisory System for Agricultural Producers	Promueve Bolivia	www.promueve.gob.bo
Information System for Access to Public Funding by Small Producers in Agriculture	Coordinadora de Integración de Organizaciones Económicas Campesinas de Bolivia (CIOEC)	www.cioecbolivia.org
Information System for Innovation and Competitiveness of Small Farmers	Centro de Promoción Agropecuarios Campesino (CEPAC)	www.cepac.org.bo
Marketing Information System, Chuquisaca	Fundación Acción Cultural Loyola (ACLO)	www.aclo.org.bo
ICT for the Exchange of Farmer Experiences in Ecological Agriculture	Fundación AGRECOL Andes	www.agrecolandes.org
Geographic Information System for the Production of Cacao	El Ceibo	www.elceibo.org
ICT for Agriculture in the Chiquitano Region	Apoyo para el Campesino-Indígena del Oriente Boliviano (APCOB)	www.apcob.org.bo
Technical-Commercial Information Centres for the Agro-Ecological Sector	Asociación de Organizaciones de Productores Ecológicos de Bolivia (AOPEB)	www.aopeb.org

Projectnaam	Partner	Partner Link
Burkina Faso		
Onderwijs		
Projecten		
Training center	Zongo Consultancy Projects (ZCP)	www.zcp.bf
Education Digital Resource Centre	DGIFPE (MESSRS)	www.dgifpe.gov.bf
Global teenager Burkina Faso	Zongo's Consulting and Productions (ZCP)	www.zcp.bf
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Projecten		
Improve Communication in Shea Butter Section (MIPROKA)	Association Song-Taab Yalgré (ASY)	www.songtaaba.net
Improvement of Agriculture Related Information Channels to Farmers in the Rural Area Sissili	Fédération Provinciale des Producteurs Agricoles de la Sissili (FEPPASI)	www.feppasi.org
Market Price Information System Using Web and National Television	L'Institut Africain de Economie Rurale (IABER)	
Reinforcement of Sensitisation Impact on Water Sanitation through the Use of ICT	Sahel Solidarité	www.sahelsolidarite.bf
Rural women's information network in Zabré	Pag-La-Yiri	
Ecuador		
Onderwijs		
Leveragingprogramma's		
Improving the quality of teaching and learning processes through ICT	Edúcate, Fundación UVIA	www.fuvia.org
Goed bestuur		
Projecten		
Use of ICTs in Informing About the External Debt Situation of Ecuador	Jubileo 2000 Red Guayaquil	www.jubileo2000.ec
Digitizing the 'Memory' of the Social Struggles Involving Local Youth Councils in Good Practices in Local Governance	Radio La Luna Fundación Futuro Latino Americano	www.radiolaluna.com www.ffla.net
School for Strengthening Local Management by Rural Women Leaders in Ecuador	Asociación Mujeres Juntas Parroquiales Rurales del Ecuador (AMJUPRE)	www.amjupre.org.ec
Ciudadanía Informada: Citizens' Participation Citizenry Online	Participación Ciudadana Auditoría Democrática Andina	www.participacionciudadana.org www.auditoriademocratica.org
Implementation of an m-governance information system in Ecuadorian municipalities	Grupo FARO	www.grupofaro.org
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Leveragingprogramma's		
Design and Implementation of the SERVIR Regional Credit Evaluation Service	Red Financiera Rural (RFR)	www.rfr.org.ec
Power and Communications Sectors Modernisation and Rural Services (PROMEC)	Secretaría Nacional de Planificación y Desarrollo (SENPLADES)	www.senplades.gov.ec
Projecten		
Market Information System on Local-Level Offer and Demand	CAMARI-FEPP	www.camari.org www.fepp.org.ec
ICT for the optimisation of production, marketing and social organisation of cacao growers in Ecuador	Maquita Cushunchic Comercializamos como Hermanos	www.fundmcch.com.ec
Information Management on Sustainable Production Systems	Coordinadora Ecuatoriana de Agroecología	www.ecuanex.net.ec/cea
Agitrade versus Food Self-Sufficiency	Acción Ecológica	www.accionecologica.org
Conserving Mangroves with ICTs and Community Production	Corporación Coordinadora Nacional para la Defensa del Ecosistema Manglar del Ecuador	www.ccondem.org.ec
Promotion, Dissemination and Marketing of Community Tourism	Federación Plurinacional de Turismo Comunitario del Ecuador	www.turismocomunitario.ec

Projectnaam	Partner	Partner Link
Ghana		
Onderwijs		
Projecten		
Global Teenager Project	Rescue Mission Ghana	www.rescuemission.org.gh
Goed bestuur		
Projecten		
ICT Capacity Development Centre For Enhancing The National Portal	Ministry of Information and National Orientation	www.ghana.gov.gh
Gezondheid		
Beleidsprogramma's		
ICT Policy for the Health Sector	Ministry of Health	www.ghana.gov.gh
Projecten		
Improving Primary Health Care	Association of Church Development Project (ACDEP)	www.acdep.org
Participatory Monitoring and Evaluation	Social Enterprise Development Foundation of West Africa (SEND)	www.sendwestafrica.org
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Leveragingprogramma's		
Community Information Centre Initiative	Ministry of Communications / Giftel	www.ghana.gov.gh
Projecten		
Eastern Corridor Agro-Market Project	Social Enterprise Development Foundation of West Africa (SEND)	www.sendwestafrica.org
Market Information Service Facility and Training Project	Market Access Promotion Network (MAPRONET)	
ICT Support for Rural Agricultural Literacy	Women and Development Project	
Business Development Support Services for SMEs using ICT	Producer Enterprises Promotion Service Centre (PEPS-C)	www.peps-c.org
Establishing Information Centres	Association of Church Development Projects (ACDEP)	www.acdep.org
Jamaica		
Onderwijs		
Projecten		
ICT Remedial Learning for Youth	ICT4D Jamaica	www.ict4djamaica.org
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Projecten		
Community Without Borders	ICT4D Jamaica	www.ict4djamaica.org
Agriculture Business Information System	Rural Agriculture Development Agency (RADA)	www.rada.gov.jm
Caribbean Music Marketing	Caribbean Music Exposition	www.caribbean.com.jm
Caribbean Music Exposition	(CME) Conventions	www.cme.com.jm
Malawi		
Gezondheid		
Projecten		
Nkhoma Hospital Management Information System	Nkhoma Hospital	

Projectnaam	Partner	Partner Link
Mali		
Onderwijs		
Projecten		
ICT Development Centre	ICT Development Centre (IDC)	www.idcmali.com
Gezondheid		
Leveragingprogramma's		
E-Health for Community Health Centres in Mali	Reseau Informatique Malien d'Information et de Communication Medicale (REIMICOM), Fédération Nationale des Associations de Santé Communautaire du Mali (FENASCOM)	
Projecten		
Teleradiology in Mali (IKON)	La Société d'Imagerie du Mali (SOMIM)	
Rural Information System for the Mandé Region	3AG - Fabema - Réseau d'Information du Mandé	initiatives-mali.info
E-Health Activities Reference Centre	Reseau Informatique Malien d'Information et de Communication Medicale (REIMICOM)	
OpenYaLIM E-health Software Development Poject	ICT Development Centre (IDC)	www.idcmali.com
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Beleidsprogramma's		
Policy Development E-Health and E-Agriculture	Ministry of Health, UNECA	
Projecten		
Jefako Gelekan - Rural Information System for Farmers in the Sikasso region	CRRC	www.crcr-mali.org
Shea Butter and ICT	AMPJ/COPROKAZAN	www.coprokazan.org
Sene Kunafoni Bulon	CRRA/URPM/CFTS/APPS	www.ier.gouv.ml
Quality & FRUILEMA	GIE FRUILEMA	www.fruillema.com
Chaîne de Télécentres	Datatech	www.datatech.toolnet.org
Soleil Artnet - Promoting the Visibility of Artists	Soleil d'Afrique	www.soleildafrique.org

Projectnaam	Partner	Partner Link
Tanzania		
Onderwijs		
Beleidsprogramma's		
ICT Policy for Education	Commission for Science and Technology (COSTECH), Ministry of Education and Vocational Training (MoE)	www.costech.or.tz www.moe.go.tz
Programma's		
Computer Training Center GTP	Joyous Computer Training (JCT)	
Distance Education for Secondary Schools	Distance Learning and Education Services (DLES)	www.distancelearning-tz.org
Educational Website	Tanzania Education and Information Services Trust (TanEdu)	www.tanedu.org
Pro-Computer training & maintenance	TCLSS - TF	
Tanedu Training Room Assistance	Tanzania Education and Information Services Trust (TanEdu)	www.tanedu.org
Tanzania Students Website/Wanafunzi	Tanzania Education and Information Services Trust (TanEdu)	www.tanedu.org
Teacher Professional Development	Bright Education Trust Fund (BETF)	
Goed bestuur		
Leveragingprogramma's		
District Computerization Kinondoni	Commission for Science and Technology (COSTECH)	www.costech.or.tz
Projecten		
E-Networking	TaTEDO	www.tatedo.org
Gezondheid		
Leveragingprogramma's		
Development of Management System for Health Facility	Evangelical Lutheran Church Tanzania (ELCT)	www.elct.org
Beleidsprogramma's		
Strategising ICT for Health	Christian Social Services Commission (CSSC) & Commission on Science and Technology (COSTECH)	www.costech.or.tz
Projecten		
E-Learning Incubator for Health Workers	School of Hygiene	www.costech.or.tz
Health Network	Christian Social Service Commission (CSSC)	www.cssc.or.tz
Telemedicine	Evangelical Lutheran Church Tanzania (ELCT)	www.elct.org
Modular Strategic Implementation of ICT in Health Care Facilities	Sengerema Hospital and Magu District Council	
District Health Management Information Systems (D-HMIS)	African Inland Church in Tanzania (AICT), Evangelical Lutheran Church in Tanzania (ELCT), Roman Catholic Church (RCC), Christian Social Services Commission CSSC), CMO	www.elct.org www.cssc.or.tz
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Projecten		
ABIS - BIS component	Business Care Services (BCS)	
Agricultural Business Information Services (ABIS) - Cromabu component	Crops Marketing Bureau (CROMABU)	www.tanzaniagateway.org/docs/CROMABU.pdf
Community Tele-Centers	CTC	
Rural Community Access in Kibengwe	Kagera Agricultural and Environmental Management Programme (KAEMP) , University of Dar es Salaam Computing Centre (UCC), Community TeleCentres (CTC)	www.kagera.org
Trade information system	TCCIA	www.tccia.com

Projectnaam	Partner	Partner Link
Oeganda		
Onderwijs		
Projecten		
Content Development at National Teachers Colleges	Kyambogo University	www.kyu.ac.ug
ICT maintenance for rural Uganda	Uganda Institute of Information and Communications Technology (UICT)	www.enteruganda.com/brochures/uictad1.htm
East African Centre for Open Source Software	East African Centre for Open Source Software (EACOSS)	www.eacoss.org
ICT4Education CFSU	Computers for Schools Uganda	
Goed bestuur		
Leveraging programma's		
District Administrative Network Programme	Local Governments of Mbale, Mbarara, Lira and Kayunga	www.lira.go.ug
Projecten		
E-Society Western Uganda	Rwenzori consortium	rwecovoice.blogspot.com
Gezondheid		
Beleidsprogramma's		
Support for ICT Health Policy and Strategy	Min of Health/National Telemedicine/E-health Steering Committee (NSTC)	www.health.go.ug
Projecten		
Health Child	Cordaid	www.cordaid.nl
Improving Continuous Medical Education for Rural Health Workers through ICT Training	Uganda Martyrs University (UMU)	www.fiuc.org/umu
Information and Data Management in UCMB Health Units (HMIS)	Uganda Catholic Medical Bureau (UCMB)	www.ucmb.co.ug
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Leveragingprogramma's		
Replication of Rural Information Support with SNV	SNV World (Netherlands Development Organisation)	www.snvworld.org
Replication of Rural Information Support with Department of co-operatives of MTTI	Uganda Commodity Exchange (UCE), Ministry of Tourism, Trade and Industry (MTTI)	www.uce.co.ug www.mtti.go.ug
Rural Information System to support a Commodity Exchange	Uganda Commodity Exchange (UCE), Ministry of Tourism, Trade and Industry (MTTI)	www.uce.co.ug www.mtti.go.ug
Projecten		
Distribution of refurbished PCs	Uganda Institute of Information and Communications Technology (UICT)	www.uict.ac.ug
E-waste pilot	Computers for Schools Uganda	http://projects.tigweb.org/bayline/about
Improve Competence for Rural Micro- and Small Scale Enterprises	Uganda Industrial Research Institute (UIRI), Mngt Training and Advisory Center (MTAC)	www.uiri.org www.idisc.net/en/Incubator.168.html
Information Flow Management and Networking at Ministry of Trade Tourism and Industry	Ministry of Trade Tourism and Industry (MTTI)	www.mtti.go.ug
Trade Tourism Industry Capacity Development Centre	Uganda Industrial Research Institute (UIRI), Ministry of Tourism, Trade and Industry (MTTI)	www.mtti.go.ug www.uiri.org

Projectnaam	Partner	Partner Link
Zambia		
Onderwijs		
Beleidsprogramma's		
ICT policy Ministry of Education	Ministry of Education	www.moe.gov.zm
Opensource Zambia Initiative	Opensource Zambia Initiative	www.opensource.org.zm
Education Support Network Project	One World Africa	http://africa.oneworld.net/countryguide/zambia/zambia
Global Teenager Project	Trio Consult	http://trio-consult.com
Integration of ICT in the Copperbelt College of Education Curriculum	Copperbelt College of Education	
Enhancing the Visual and Presentation of Educational Content	Mpelembe Secondary School	http://en.wikipedia.org/wiki/Mpelembe_Secondary_School
Gezondheid		
Projecten		
Establishment of a Study Materials Development and Production Centre	General Nursing Council Zambia (GNCZ)	
Establishment of an ICT Resource Centre	Zambia Union of Nurses Organisation	www.zuno.org.zm
Integrated Patients Monitoring System	Catholic Diocese of Mongu	www.gcatholic.com/dioceses/diocese/mongo.htm
Integrated Blood Donor Data Base Management System	Zambia National Blood Transfusion Service (ZNBTS)	http://gateway.nlm.nih.gov/MeetingAbstracts/ma?f=102231383.html
Levensonderhoud en ondernemerschap		
Leveragingprogramma's		
Youth Resource Centres	Ministry of Sports, Youth and Child Development (MSYCD), National Youth Development Council (NYDC)	www.parliament.gov.zm
Projecten		
Development of an Effective Information Flow System	Zambia Agricultural Research Institute (ZARI)	www.zari.gov.zm
Women's Organisations Information for Development Network	Zambia Association for Research and Development (ZARD)	
ICT Integration Multimedia & Recording	Chawama Youth Project	http://chawamaskills.wordpress.com
Integrating ICT for Quality Assurance and Marketing	Organic Producers and Processors Association of Zambia (OPPAZ)	www.oppaz.org.zm
Strengthening the Agriculture Information Flow and Dissemination System	National Agricultural Information Services (NAIS)	www.afdevinfo.com/htmlreports/org/org_66835.html
Small Initiative Fund (SIF) 1	StepOut	

Over IICD

IICD is een non-profit organisatie gespecialiseerd in ICT en ontwikkelingssamenwerking. IICD is actief op het gebied van levensonderhoud en ondernemerschap, onderwijs en gezondheidszorg en focust ook op innovatie en gender.

International Institute for Communication and Development

Bezoekadres: Raarnweg 5 | 2596 HL Den Haag | Nederland

Postbus 11586 | 2502 AN Den Haag | Nederland

Telefoon: +31 (0)70 311 7311 | Fax: +31 (0)70 311 7322 | E-mail: information@iicd.org | www.iicd.org

Ontwerp: Frissewind visuele_communicatie (BNO) Amsterdam | Copyright © IICD 2011

iicd
People - ICT - Development